

Təhsil millətin gələcəyidir!

Heydər

Heydər Əliyev

AZƏRBAYCAN

MÜƏLLİMİ

Azərbaycan Respublikası
Təhsil Nazirliyinin orqanı

29 oktyabr 2021-ci il
№41 (8949)

www.muallim.edu.az
muallim@edu.gov.az

Bir millət, iki dövlət

Dostluğun, qardaşlığın ünvanı

İlham ƏLİYEV, **Azərbaycan Respublikasının Prezidenti**

Bu gün Füzuli Beynəlxalq Hava Limanının açılışında birlikdə iştirakımız bir daha bizim birliyimizi göstərir, gücümüzü göstərir. Onu göstərir ki, Türkiyə və Azərbaycan iki qardaş ölkə kimi hər zaman bir-birinin yanında.

Həm Şuşada, həm də bu gün Zəngilanda rəsmi mərasimlərin keçirilməsi, Türkiyə və Azərbaycanın Dövlət himnlərinin səslənməsi, bizim birgə addımlarımız tarixdə əbədi qalacaq. Bu tarixi biz birlikdə yazırıq. Necə ki, bütün müharibə dövrü ərzində birlikdə idik, bu gün də bir yerdəyik.

Əziz qardaşım, bu gün Azərbaycan xalqı haqlı olaraq Sizə öz təşəkkürünü bildirir. Bilirsiniz ki, Azərbaycanda hər kəs Sizi sevir, Sizə böyük hörmətlə yanaşır. Siz bizim Zəfərimiz üçün çox böyük işlər görmüsünüz və bu gün artıq quruculuq dövründə, bərpa dövründə yenə də bizimlə bərabərsiniz.

Zəngilan Şərqi Zəngəzur bölgəsində yerləşir və buradan keçən Zəngəzur dəhlizi bütün Türk dünyasını birləşdirəcək. Həm Azərbaycan, həm Türkiyə Zəngəzur dəhlizinin gerçəkləşməsi üçün əməli addımlar atır. Əminəm ki, bu addımlar yaxın gələcəkdə öz bəhrəsini verəcəkdir.

Tam əminəm ki, bundan sonra da Türkiyə və Azərbaycan iki qardaş ölkə kimi bir yerdə irəli gedəcək, xalqlarımız bir-birinə daha da yaxın olacaq, dövlətlərimiz bundan sonra da uğurlu əməkdaşlıq edəcək. Beləliklə, Türkiyə ilə Azərbaycanın birgə gücü daha da təsirli olacaq.

Rəcəb Tayyib ƏRDOĞAN, **Türkiyə Respublikasının Prezidenti**

İşğaldan azad edilən bu gözəl bölgəyə - Füzuliyə səfərimdən dörd ay yarım sonra bu dəfə Zəngilanda olmaqdan böyük məmnunluq duyuram. Əziz qardaşım Prezident Əliyevə lütfkar dəvətə görə öz adımdan, heyətim və millətim adından bir daha təşəkkür edirəm.

Bugünkü səfərimiz zamanı Azərbaycanın işğaldan azad edilən bu bölgələrinin qısa müddət ərzində həqiqətən necə dirçəldiyini, necə sürətlə inkişaf etdiyini gördük. Bu, hər igidin, hər siyasətçinin işi deyil.

Azərbaycan bütün dünyaya örnək olacaq inkişaf modeli ilə bu bölgənin inkişafı üçün fəaliyyətini davam etdirir... Bu fəaliyyətə liderlik edən İlham qardaşımı və əməyi keçən hər kəsi ürəkdən təbrik edirəm.

Bu gün İlham qardaşımı keçirdiyimiz görüşlərdə ikitərəfli əlaqələrimizi və regional prosesləri ətraflı müzakirə etdik... Ən önəmlisi, Şuşa Bəyannaməsi ilə strateji müttəfiqlik səviyyəsinə çatdırdığımız əlaqələrimizi daha necə inkişaf etdirə biləcəyimizi müzakirə etdik. Bir millət, iki dövlət olmağın verdiyi ortaq şüur və ruhla hərəkət edirik.

Azərbaycan bölgənin əsl potensialının həyata keçirilməsinə mane olan işğalçı Zəfəri ilə sona çatdırdı, BMT Təhlükəsizlik Şurasının illərdir tətbiq olunmayan qətnamələrini özü həyata keçirdi... Gün gələcək Zəngəzurdan çıxıb İstanbula qədər gedə biləcəyik, İğdır, Qarsa gedə biləcəyik və bölgənin tranzit, lojistika mərkəzinə çevrilmə imkanı möhkəmlənəcək.

Təhsil naziri Naxçıvanda səfərdə olub

Oktyabrın 27-də təhsil naziri Emin Əmrullayevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Naxçıvan Muxtar Respublikasına səfər edib.

Əvvəlcə ümummilli lider Heydər Əliyevin Naxçıvan şəhərinin mərkəzində ucaldılan abidəsi ziyarət edilib, önünə gül dəstələri qoyulub, Ulu Öndərin xatirəsi ehtiramla yad edilib.

Daha sonra Heydər Əliyev Muzeyi ilə tanışlıq olub, muzeyin ekspozisiyasına baxış keçirilib.

Səfər çərçivəsində Heydər Əliyev adına tam orta məktəbdə olan Emin Əmrullayev və nümayəndə heyəti sözügedən təhsil müəssisəsinin nəzdində yerləşən "STEAM Tədris Mərkəzi"ndə yaradılmış şəraitlə tanış olub, məktəbin laboratoriya kabinetlərinə baxış keçirib, eyni zamanda hərbi hazırlıq dərslərinin gedişatını izləyiblər.

Nümayəndə heyəti Heydər Əliyev Uşaq-Gənclər Yaradıcılıq Mərkəzinə də baş çəkib, müxtəlif yaradıcılıq dərnəklərində məşğul olan şagirdlərin əl işləri ilə tanış olub.

Ali təhsil müəssisələri ilə tanışlıq

Oktyabrın 27-də təhsil naziri Emin Əmrullayevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Naxçıvana səfər çərçivəsində Naxçıvan Dövlət Universitetində.

Əvvəlcə Naxçıvan Dövlət Universitetində yaradılmış şəraitlə tanış olan nümayəndə heyəti universitetin memarlıq və mühəndislik, təbiətşünaslıq və kənd təsərrüfatı, eləcə də pedaqoji fakültələri üzrə auditoriyalarında olub. Tələbələrin startap layihələri ilə tanışlıqdan sonra beynəlxalq münasibətlər və hüquq fakültəsinin kriminalistika laboratoriyasında dərşənkənar məşğələlərin gedişatı izlənilib.

Həmçinin Naxçıvan Dövlət Universitetinin Konservatoriyasında kamera orkestrinin ifası dinlənilib.

Daha sonra universitetin kollektivi ilə görüş keçirilib. Görüşdə ali təhsil müəssisəsinin fəaliyyəti, kadr hazırlığı istiqamətində görülən işlər barədə məlumat verilib.

Sonda təhsil naziri Emin Əmrullayevə universitetin hədiyyəsi təqdim olunub.

Səfər çərçivəsində Naxçıvan Müəllimlər İnstitutu ilə də tanışlıq olub.

372 tələbə ingilis dili biliklərini inkişaf etdirəcək

SOCAR və tərəfdaşları SABAH magistrlarının ingilis dili təlimlərini maliyyələşdirəcək

Oktyabrın 28-də SOCAR və onun Cənubi Qafqaz Boru Kəməri (CQBK) şirkətindəki tərəfdaşları ilə “British Council” arasında “SABAH Magistratura qruplarında təhsil alan tələbələrə ingilis dili bacarıqlarının təkmilləşdirilməsi” layihəsinin maliyyələşdirilməsinə dair imzalanma mərasimi keçirilib.

Mərasimdə təhsil naziri Emin Əmrullayev, SOCAR-ın prezidenti Rövnəq Abdullayev, Böyük Britaniyanın Azərbaycandakı səfiri Ceyms

Şarp, layihəyə qoşulan universitetlərin rektorları iştirak ediblər.

Bildirilib ki, “British Council” tərəfindən həyata keçiriləcək 10 aylıq layihə 2021-ci ilin oktyabr ayından başlayaraq 2022-ci ilin iyul ayına kimi davam edəcək. Layihə çərçivəsində Bakı Dövlət Universiteti, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti, Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti, Azərbaycan Tex-

niki Universiteti və Bakı Mühəndislik Universitetinin SABAH Magistratura qruplarında təhsil alan 372 tələbə 150 akademik saat müddətində ingilis dili biliklərini inkişaf etdirəcəklər. Layihənin məqsədi Azərbaycanda təhsilin keyfiyyətini davamlı olaraq daha da yüksəltmək, istedadlı magistratura tələbələrini müasir elmi ədəbiyyata birbaşa çıxışını təmin etməkdir.

SOCAR-ın prezidenti Rövnəq Abdullayev çıxış edərək bildirib ki, gənclərin intellektual potensialının reallaşdırılması istiqamətində fəaliyyətini davamlılıq əsasında quran SOCAR sosial sərmayə fəaliyyətində təhsil və təlim yönümlü layihələrə üstünlük verir. Həmçinin tərəfdaşlarını da bu layihələrə təşviq edir.

Təhsil naziri Emin Əmrullayev SABAH Magistratura proqramının əhəmiyyətini iştirakçıların diqqətinə çatdırıb və ölkəmizdə təhsilin keyfiyyətinin daha da artırılması istiqamətində

təhsilə keçirilən layihələrin vacibliyini vurğulayıb.

Nazir çıxışının sonunda imzalanan layihənin tərəfdaşlarına təşəkkür edib və uğurlar arzulayıb.

Daha sonra çıxış edən Böyük Britaniyanın Azərbaycandakı səfiri

Ceyms Şarp qeyd edib ki, Azərbaycan və Britaniya arasında təhsil sahəsində uzunmüddətli və davamlı əməkdaşlıq əlaqələri var. Ceyms Şarp yeni layihənin SABAH Magistratura Qrupu tələbələrini təhsilində lazımı dəstəyi göstərəcəyinə inamını ifadə edib.

Layihənin bağlanış mərasimi keçirilib

Oktyabrın 25-də Təhsil Nazirliyinin təşkilatlığı, Heydər Əliyev Fondunun “Regional İnkişaf” İctimai Birliyi və “Kapital Bank”ın əsas dəstəyi ilə keçirilən “Təhsil avtobusu - Qayıdış” layihəsinin bağlanış və dəstək olan qurumların mükafatlandırılması mərasimi baş tutub.

Mərasimdə təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov, millət vəkili, “Regional İnkişaf” İctimai Birliyi, “Kapital Bank”ın rəsmi nümayəndələri, layihənin təşkilatçıları və tərəfdaş qurumların təmsilçiləri iştirak edib.

Təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov çıxış edərək “Azərbaycan üçün öyrət” təhsil proqramı üzrə artıq beşinci dəfə həyata keçirilən və Qarabağa qayıdışa həsr olunan layihənin Qarabağlı şagirdlərin şəxsi inkişafı, dünyagörüşünə müsbət təsir etdiyini qeyd edib və bu istiqamətdə tərəfdaş qurumların verdiyi dəstəyin rolunun yüksək olduğunu vurğulayıb.

“Təhsil avtobusu - Qayıdış”

Daha sonra çıxış edən layihə rəhbəri Ülviyyə Axundova layihə barədə ətraflı məlumat verib. Qeyd edib ki, layihə çərçivəsində “Təhsil avtobusu” 1500 km-dən çox məsafəni qət edərək işğaldan azad olunan bölgələrin (Şuşa, Ağdam, Kəlbəcər, Xocalı, Xocavənd, Laçın, Cəbrayıl, Qubadlı, Zəngilan, Füzuli) şagirdlərinin yaşadığı və təhsil aldığı rayonların marşrutu üzrə (Bakı-Sumqayıt-Sabirabad-Ağcabədi-Bərdə-Gəncə-Oğuz-Bakı) səfər edilib və Qarabağın 53 məktəbindən olan 198 şagird layihəyə cəlb olunub. Səfər edilən bölgələr üzrə məktəblərdə təhsil alan, zəif və orta göstəriciyə malik VI-IX sinif şagirdlərinin cəlb edildiyi layihə çərçivəsində incəsənət və

yaradıcılıq, peşə, sağlamlıq, debat və natiqlik, vətənpərvərlik, şəxsi inkişaf istiqamətində təlimlər və “Nə? Harada? Nə zaman?” intellektual yarış keçirilib.

Bildirilib ki, “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası”na uyğun həyata keçirilən layihə keyfiyyətli təhsil üçün bərabər imkanların yaradılmasına xidmət edən təhsil proqramıdır. Layihənin məqsədi korporativ sosial məsuliyyət çərçivəsində təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsində ictimaiyyətin iştirakına imkan yaradılması, şagirdlərin şəxsi inkişafına stimül vermək, həyata fərqli baxış və dünyagörüşünün formalaşmasına təsir etmək, təhsilə olan marağın art-

masına və qayıdış prosesinə şagirdlərin adaptasiyasına şərait yaratmaqdır.

“Təhsil avtobusu - Qayıdış” layihəsi Təhsil Nazirliyinin təşkilatlığı, Heydər Əliyev Fondunun “Regional İnkişaf” İctimai Birliyi və “Kapital Bank”ın əsas dəstəyi, “Vətəndaş Cəmiyyətində Debat” İB, “Qarabağa dönüş” İctimai Birliyi, “Vitam” Reklam və İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin dəstəyi, “Spatrix”, Azərbaycan İntellektual Klublar Assosiasiyası, “Asmart” yaradıcılıq mərkəzi, Azərbaycan Skautlar Assosiasiyası, “Bir” tələbə-könüllü proqramı, “Kids Inc.”, proqramı, SABAH qrupları, “Edumap” Təhsil portalının tərəfdaşlığı ilə keçirilir.

“Gələcək artıq bu gündür”

III Mərkəzi Asiya Nobel Festivalının açılış mərasimi keçirilib

Oktyabrın 26-da “Gələcək artıq bu gündür” adlı III Mərkəzi Asiya Nobel Festivalının onlayn formatda açılış mərasimi keçirilib.

“SABAH qrupları” layihəsinin tərəfdaşlığı ilə keçirilən onlayn elmi simpoziumunun əsas mövzusu yaşıl reallıq, təhsil və gələcəyin peşələri, innovasiyalar əsri və insanlar üçün iqtisadiyyat istiqamətlərinə həsr olunub.

Açılış mərasimində çıxış edən təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov festivalın aparıcı alimlər, mütəxəssislər və Nobel mükafatı laureatları ilə əlaqələri gücləndirməyə kömək etdiyini, Mərkəzi Asiya ölkələrində təcrübə mübadiləsi aparmaq, elmi potensialın və innovasiyaların inkişafı üçün təkliflər

vermək imkanı yaratdığını qeyd edib. Nazir müavininin sözlərinə görə, festival ali təhsil müəssisələrinin tələbələrinə, professor-müəllim heyətinə elm və texnologiyanın ən son nailiyyətləri haqqında əlavə məlumat almaq imkanı verəcək.

Təhsilin hər bir ölkənin gələcəyini və uğurlu inkişafını müəyyən etdiyini vurğulayan Firudin Qurbanov bildirib ki, bu baxımdan hər bir şagirdin yaradıcı inkişafı üçün şərait yaratmaq lazımdır. Bu kontekstdə Azərbaycanda təhsil sisteminin səmərəliliyinin artırılması istiqamətində islahatlar aparıldığına toxunan nazir müavini Təhsil Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilən innovativ layihələr haqda iştirakçılara məlumat verib. Festivalın tərəfdaşı olan “SABAH qrupları” layihəsindən söz açan Firudin Qurbanov qeyd edib ki,

layihə ali təhsil sistemində yeni universal mühit yaratmaq üçün nəzərdə tutulmuş innovativ layihədir.

Festivalın alimlərlə geniş ictimaiyyət arasında dialoqun təkmilləşdirilməsinə öz töhfəsini verəcəyini deyən nazir müavini çıxışının sonunda festivalın işinə uğurlar arzulayıb.

Mərasim digər qonaqların çıxışları ilə davam etdirilib.

Bildirilib ki, III Mərkəzi Asiya Nobel Festivalında 40 mindən çox iştirakçının olacağı gözlənilir. Festivalın programına sadalanan istiqamətlər üzrə 25 mühazirə, müzakirələr və digər tədbirlər daxildir. Festivalın onlayn platformasında dörd Nobel mükafatı laureatı, iki sıçrayış mükafatı laureatı (“Elm Oskarları”), eləcə də bir sıra dünya səviyyəli ekspertlər çıxış edəcəklər.

“Nifrət nitqinə qarşı mübarizədə təhsilin rolu”

Nazir müavini UNESCO-nun Qlobal Təhsil Konfransında çıxış edib

Oktyabrın 26-da təhsil nazirinin müavini Muxtar Məmmədov UNESCO-nun təşkilatçılığı ilə keçirilən “Nifrət nitqinə qarşı mübarizədə təhsilin rolu” mövzusunda qlobal təhsil konfransında çıxış edib.

Onlayn təşkil olunmuş tədbirdə BMT-nin baş katibi Antonio Quterəş, UNESCO-nun Baş direktoru Odri Azulay, 40-a yaxın ölkənin təhsil üzrə rəhbər şəxsləri iştirak edib.

Konfrans zamanı çıxış edən Muxtar Məmmədov ölkəmizdə multikulturalizm ənənələrinin və tolerancılığın təşviqi istiqamətində təhsil sahəsində görülən işlər barədə məlumat verib, post-münaqişə dövründə regionda sülhün möhkəmləndirilməsi, qarşılıqlı hörmətin təşviqi istiqamətində təhsil sisteminin töhfələrindən yararlanmağın vacibliyini vurğulayıb.

Nazir müavini həmçinin qeyd edib ki, ötən il soydaşlarımız Ermənistan dövləti və diasporanın dəstəyi ilə internet resursları üzərindən həyata keçirilən nifrət nitqi kampaniyasının hədəfi olub. Bu mənada multikultural Azərbaycandan fərqli olaraq Ermənistan digər millətin nümayəndələrinə qarşı nifrət nitqi və dözümsüzlüyü təbliğ edən dövlət olaraq qalmaqdadır.

III ixtisas qrupu üzrə ali təhsil müəssisələrinə hazırlaşan abituriyentlərin

NƏZƏRİNƏ!

2020-ci ilin dekabr ayında Təhsil Nazirliyi və Dövlət İmtahan Mərkəzinin birgə məlumatında qeyd olunduğu kimi, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2017-ci il 8 fevral tarixli 39 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının ali təhsil müəssisələrinə tələbə qəbulu Qaydaları”nda dəyişiklik edilməsi haqqında 9 sentyabr 2021-ci il tarixli 252 nömrəli Qərara əsasən, “Beynəlxalq münasibətlər” və “Regionşünaslıq (regionlar üzrə)” ixtisasları II ixtisas qrupundan çıxarılıb III ixtisas qrupuna daxil edilmişlər.

Bu dəyişiklikdən irəli gələrək, Təhsil Nazirliyi və Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən hazırlanmış qərar layihəsinə uyğun olaraq, 2022/2023-cü tədris ilindən başlayaraq bakalavriat səviyyəsinə qəbul imtahanları çərçivəsində III ixtisas qrupunun TC altqrupuna daxil edilən “Beynəlxalq münasibətlər” və “Regionşünaslıq” ixtisaslarının müsabiqəsində iştirak etmək istəyən abituriyentlər imtahanın II mərhələsində Azərbaycan (rus) dili və tarix fənləri ilə yanaşı coğrafiya fənnindən, DT altqrupuna daxil olan digər ixtisasların müsabiqəsində iştirak etmək istəyən abituriyentlər ədəbiyyat fənnindən imtahan verirlər. Hər iki altqrupa daxil olan ixtisasların müsabiqəsində iştirak etmək istəyən abituriyentlər isə II mərhələdə Azərbaycan (rus) dili, tarix və ədəbiyyat fənləri üzrə imtahan verdikdən sonra əlavə olaraq coğrafiya fənnindən fərq imtahanı verirlər. Beləliklə, abituriyentlər ali təhsil müəssisələrinə sənəd qəbulu zamanı III ixtisas qrupu üzrə elektron ərizə dol-

durarkən, öz istəklərinə uyğun olaraq ərizələrində təhsil almaq istədikləri ixtisas və yaxud ixtisaslara uyğun olan iki altqrupdan birini, yaxud hər iki altqrupu seçmək imkanına malik olacaqlar.

III qrup	
DT* altqrupu	TC** altqrupu
I mərhələ (cari ilin məzunları üçün – buraxılış imtahanı)	
Azərbaycan (rus) dili –100 bal	
Riyaziyyat –100 bal	
Xarici dil –100 bal	
II mərhələ	
Azərbaycan (rus) dili–150 bal	
Tarix–150 bal	
Ədəbiyyat–100 bal	Coğrafiya–100 bal
Bütövlükdə	
700 bal	700 bal

* DT altqrupuna daxil olan ixtisaslar — Hüquqşünaslıq, Tarix, Tarix müəllimliyi, Filologiya, Dil və ədəbiyyat müəllimliyi, Xarici dil müəllimliyi, Tərcümə, Dövlət və ictimai münasibətlər və s.

** TC altqrupuna daxil olan ixtisaslar - Beynəlxalq münasibətlər və Regionşünaslıq.

“WorldSkills Shanghai 2022”

Beynəlxalq yarışlarda iştirak üçün milli müsabiqə keçirilir

“WorldSkills Shanghai 2022” beynəlxalq bacarıq yarışlarında ölkəmizi təmsil edəcək gənclərin müəyyən edilməsi üçün əspazlıq üzrə milli müsabiqəyə start verilib.

Beş mərhələdən ibarət olan müsabiqəyə qeydiyyat 17 – 22 yaş arası gənclər üçün açıqdır. Qeydiyyat mərhələsi başa çatdıqdan sonra namizədlər arasından seçilmiş iştirakçıların əspazlıq üzrə nəzəri və praktiki bilikləri beynəlxalq əspazlar tərəfindən qiymətləndiriləcək. Daha sonra ən yaxşı nəticə göstərən 5 iştirakçı “CASA” Kulinariya Mərkəzində ödənişsiz əsaslarla peşəkar əspaz mü-təxəssislərin hazırladığı təlim-təcrübə proqramına cəlb olunacaq.

Müsabiqənin sonunda qalib şəxs “CASA” Kulinariya Mərkəzi tərəfindən “Diplom proqramları” üçün təqaüd əldə edəcək və növbəti ilin 12-17 oktyabr tarixlərində Azərbaycanı “WorldSkills Shanghai 2022” beynəlxalq yarışlarında təmsil etmək hüququ qazanacaq.

Müraciətlər 5 noyabr 2021-ci il tarixinədək qəbul edilir. İştirakçılar keçid linki (https://forms.office.com/pages/responsepage.aspx?id=ZgS_pOh3vEOD6nXbS_Zxew2itx47IQZGvIyR7RBfdLZUQzhXRzcxSjVKWDhBDRKOE1HM09LMkxONC4u) vasitəsilə qeydiyyatdan keçə və seçim mərhələsinin şərtləri ilə tanış ola bilərlər.

Qeyd edək ki, müsabiqə Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi, “WorldSkills Azerbaijan” platforması və “CASA” Kulinariya Mərkəzinin əməkdaşlığı çərçivəsində həyata keçirilir.

Tariximizin müasir dövrü qarşıya yeni hədəflər və prioritetlər qoyur

Məktəb direktorları üçün seminar keçirilib

Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin (BŞTİ) tabeliyində fəaliyyət göstərən ümumi təhsil müəssisələrinin rəhbərləri üçün seminar keçirilib.

Seminarla BŞTİ-nin müdiri Mehriban Vəliyeva, İdarənin müvafiq struktur bölmə rəhbərləri və Yasamal, Qaradağ, Səbail, Nərimanov, Sabuncu, Xəzər rayonlarının məktəb direktorları iştirak ediblər.

BŞTİ-nin müdiri Mehriban Vəliyeva çıxışı zamanı 2021-2022-ci tədris ilində ümumi təhsilin fəaliyyət istiqamətləri barədə Azərbaycan Respublikası təhsil nazirinin əmrində müəyyən edilmiş əsas prioritetlərdən danışıb.

Yeni tədris ilinin hər birimizin arzulanacağı ənənəvi təhsillə açıldığını xatırladan idarə müdiri pandemiya şəraitinin Azərbaycan təhsilində ciddi sınaq olduğunu bildirib və tədrisin

təşkilində məktəb direktorlarının üzərinə düşən məsuliyyətin düzgün dəyərləndirilməsinin vacibliyini qeyd edib.

Ənənəvi tədrisin bərpa edilməsində, davamlı təhsilin təşkilində ən vacib məsələlərdən birinin təhsil işçilərinin vaksinasiyası olduğunu deyən idarə müdiri direktorlara bu prosese daha məsuliyyətlə yanaşmağı və xəstəliyə qarşı immuniteti artırmaq üçün hər iki doza vaksin olunmuş müəllimləri ikinci dozadan 6 ay keçdikdən sonra üçüncü doza ilə peyvəndlənməsi prosesində də nümunə olmasını tövsiyə edib.

Koronavirusla əlaqədar təhsil müəssisələrində sanitariya-epidemioloji qaydalara həssas yanaşılmasının vacibliyini qeyd edən M.Vəliyeva təhsilçilərin və təhsilçilərin sağlamlıqlarını qorunması üçün şəxsi gi-

yiyə qaydalarına ciddi riayət etmələrini bildirib.

M.Vəliyeva valideyn-məktəb əlaqələrinin səmərəliliyini artırmaq və bu işi günün tələbləri səviyyəsində qurmaq məqsədilə İctimai Şuranın yaradılmasının zəruriliyini nəzərə çatdırıb. İdarə müdiri Təhsildə Keyfiyyət Təminatı Agentliyi tərəfindən inspeksiyaların keçirilməsi barədə də fikirlərini bildirib.

Həmçinin, M.Vəliyeva BŞTİ-nin tabeliyindəki ümumi təhsil müəssisələrində payız-qış mövsümü ilə bağlı hazırlıq tədbirləri və məktəblərin istilik sistemi məsələləri ilə bağlı danışıb.

İdarə müdiri yeni təyin olunmuş məktəb direktorlarını kollektivə təqdim edib və onlara fəaliyyətlərində uğurlar arzulayıb.

BŞTİ müdiri qarşıdan gələn Zəfər

Günü ilə bağlı ümumi təhsil müəssisələrinin rəhbərlərini təbrik edib və tariximizin müasir dövrünün bütün sahələrdə olduğu kimi, təhsil sahəsində də qarşıma yeni hədəflər və prioritetlər qoyduğunu bildirib.

Seminarla BŞTİ-nin Ümumi təhsil sektorunun müdiri Fuad Babayev fənn olimpiadalarına hazırlıq, ayrı-ayrı fənlər üzrə proqram materiallarının mənimlənməsindəki çatışmazlıqların diaqnostik qiymətləndirmələr vasitəsilə aşkarlanması, son 2 il ərzində IX sinif üzrə buraxılış imtahanlarının nəticələrində mənfi dinamika olan təhsil müəssisələrinin müəyyən olunması istiqamətində görülən işlərdən bəhs edib.

İdarənin Keyfiyyət nəzarət sektorunun müdiri Anar Mustafazadə çıxışında 2021-2022-ci tədris ili üzrə məktəblərin fəaliyyət planlarının ha-

zırlanması, o cümlədən hesabatlılıq və monitoringə dair təkliflərini bildirib.

Təlimə Dəstək Mərkəzinin direktor müavini Zaur Balaqadaşov ümumi təhsil müəssisələrində layihə olimpiadaları, “STEAM” və “Rəqəmsal bacarıqlar” pilot layihələrinin tətbiqi ilə bağlı məlumat verib.

Seminar zamanı təhsilçilərin müstəqil öyrənmə bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi, “Zəfər tarixi” kursunun təşkili, ibtidai siniflərdə şagirdlərin oxu, yazı və hesablama bacarıqlarının təhlili, fənn müəllimlərinin distant formada ixtisasartırma kurslarına cəlb olunması kimi məsələlərə toxunulub.

Daha sonra məktəb direktorları ilə bir sıra aktual məsələlər ətrafında müzakirələr aparılıb, onları maraqlandıran suallara cavab verilib, müvafiq təklif və tövsiyələr səsləndirilib.

Şagirdlər Vətən müharibəsində qazandığımız Şanlı Zəfər haqqında dolğun məlumat əldə edir, qürurverici hisslər yaşayırlar

Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin tabeliyindəki ümumi təhsil müəssisələri şagirdlərinin Zəfər Günü ərəfəsində Hərbi Qənimətlər Parkına ekskursiyaları təşkil edilir.

Ekskursiyaların təşkil olunmasında əsas məqsəd 27 sentyabr-10 noyabr 2020-ci il tarixlərində 44 gün davam edən Vətən müharibəsi zamanı Müzəffər Azərbaycan Ordusunun işğalçı Ermənistanı döyüş meydanında məğlub etməsi nəticəsində düşməndən ələ keçirdiyi hərbi qənimətlər haqqında şagirdləri mə-

lumatlandırmaq və onların dünyagörüşünü inkişaf etdirməkdən ibarətdir.

Hərbi Qənimətlər Parkına ekskursiya zamanı şagirdlərə Vətən müharibəsində ordumuzun göstərdiyi qəhrəmanlıqlar, düşmənin canlı və hərbi qüvvəsinin itkiləri barədə ətraflı məlumat verilir.

Həmçinin müharibə cinayətləri, döyüş bölgəsindən uzaq olan ərazilərin raket zərbələrinə məruz qalması, dinc sakinlərin qətlə yetirilməsi və yaralanması barədə faktlar da məktəblilərin diqqətinə çatdırılır.

Hərbi Qənimətlər Parkına ekskursiyalar

Məktəblilər ekskursiya çərçivəsində Vətən müharibəsi zamanı qənimət götürülən eksponat, tanklar, döyüş maşınları, artilleriya qurğuları, zenit-raket kompleksləri, atıcı silahlar, həmçinin Azərbaycan ərazisinə atılmış “İsgəndər-M” raketinin qalıqlarına

tamaşa edirlər.

Hərbi Qənimətlər Parkına ekskursiya şagirdlərdə xalqımızın Vətən müharibəsində qazandığı böyük tarixi Qələbə haqqında dolğun məlumat yaratmaqla yanaşı, onlara qürurverici hisslər yaşadır.

Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasəti - Şanlı Qələbəmizin təmali

İşğalçı Ermənistanın sarsıdıcı məğlubiyyəti ilə başa çatan Vətən müharibəsində əldə olunan Şanlı Zəfər dövlətçilik və müstəqilliyimizin şərəfli tarixidir. 44 günlük Zəfər yolu gələcəyimizə uzanan möhtəşəm körpü, düşmənlərimiz üçün ömürlük göz dağıdır. Yaxın keçmişimizə dönəndə hansı ağır-acırlarla üzləşdiyimiz kino lenti kimi göz önündən keçir. 30 illik zaman kəsimində Azərbaycan xalqı olmanın faciələr yaşadı, haqsızlıqlara uğradı, ədalətsizliklərlə üz-üzə qaldı. Yüz minlərlə soydaşımız əzəli torpaqlarından didərgin salındı, soyqırımlara, insanlığa sığmayan vəhşiliklərə məruz qaldı. Öz torpağında qaçqına, məcburi köçküne, Vətən qəriblərinə çevrildi.

Bu gün illərdir bizi üzən xəcalət hissinə fəxarət duyğuları əvəzləyib. Bu müqəddəs hissələri bizə yaşadan, xalqımızı çətin sınaqlardan üzünə çıxaran isə ulu öndər Heydər Əliyevin ATA vəsiyyətini layiqincə və şərəflə yerinə yetirən Müzəffər Ali Baş Komandanımız İlham Əliyevdir. Bu şanlı Vətən müharibəsinin ən böyük QƏHRƏMANI Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandanı İlham Heydər oğlu Əliyevdir. Uzaqgörən siyasəti, yüksək intellekti, zəngin mənəviyyəti ilə qələbədə və tarixdə silinməz iz qoyan Qalib Sərkərdə - İlham Əliyev.

verən Müzəffər Ordu, yüksək nizam-intizam bu qələbəni şortləndirən əsas amillərdəndir.

Haqq mübarizəmizi Qələbəyə aparan amillərdən ən mühümü uzun illər ərzində ulu öndər Heydər Əliyevin təməlini qoyduğu və bu gün də ölkə başçımız tərəfindən uğurla davam etdirilən diplomatik mübarizəmizdir. Uzun illər ərzində bütün beynəlxalq tədbirlərdə və platformalarda Azərbaycan haqiqətlerini dünyaya çatdırmaq istiqamətində aparılan işlər öz səmərəsini verdi. Bütün aparıcı beynəlxalq təşkilatlar Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü təmiz və dəstəklədi.

ikinci dönmədə, istərsə də onun siyasət kursunun layiqli davamçısı, ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin hakimiyyəti dövründə ölkəmizdə idarəçilik məsələlərinə xüsusi önəm verilmişdir. Çünki dövlətçiliyi inkişafı dövlət idarə etməsinə, yüksək idarəçilik qabiliyyətindən önəmli dərəcədə asılıdır.

Dövlətin və dövlətçiliyin inkişafı həm də yüksək səviyyədə idarəetməni, bu sahədə çalışanların bacarıq və qabiliyyətini şortləndirir. Yüksək səmərəli dövlət idarəçiliyi olmayan cəmiyyətin, dövlətin dayanıqlı, davamlı, sabit inkişafı da mümkün deyil.

44 günlük Vətən müharibəsi ilə 33 illik münaqişəyə son qoyulması, tarixi Zəfərin əldə edilməsi yüksək dövlətçilik, idarəçilik mədəniyyətinin bir göstəricisidir. Bu Şanlı Qələbəni qüdrətli dövlət və siyasət xadimi olan İlham Əliyevin fitri istedadı və tükənməz enerjisi nəticəsində əldə etdik, qazandıq.

Qarabağ probleminin zəfərlə nəticələnməsinin, bu böyük uğurun təməlinə Heydər Əliyev siyasət kursunun əsas prinsipləri dayanır. Ali Baş Komandanın əmri ilə Qarabağda Vətən müharibəsinə başlanılması və bu savaşda Azərbaycanın sona qədər qərarlı, Qələbəyəcən getmək, geri çəkilməmək niyyətində olduğu bütün dünyaya bəyan oldu. Tarixi mübarizədən sənəyə, dəqiqələr keçməmiş Azərbaycan vətəndaşları - igid, mərd Azərbaycan oğulları səfərbər olunmağa başladılar. Tarixi zamanında da Heydər Əliyevin mübarizəti ilə xalq meydanlara axışmış, Ulu Öndərin haqq səsinə ses vermişdi. 27 sentyabr mübarizəti Azərbaycan insanının bir daha inamını özünə qaytardı. Xalq dövlət, xalq-iqtidar vəhdəti, xalq İlham Əliyev birliyi bir daha və qətiyyətli şəkildə özünü nümayiş etdirdi.

"Dəmir yumruq" - Qələbənin rəhni

Bəli, sentyabrın 27-də başlayıb, noyabrın 10-da, gecə saatlarında müvəffəqiyyətlə, Zəfərlə başa çatan "Dəmir Yumruq" adlı 44 günlük tarixi İkinci Qarabağ savaşının, Vətən müharibəsinin əsas qəhrəmanları, əsas dastan yazarları məhz Müzəffər Ali Baş Komandanın əsgərləri, Şanlı və Rəşadətli Azərbaycan Ordusudur. O ordu ki 27 -28 il öncə, de-

mək olar ki, yox idi. Olanı da pərakəndə, dağınıq, xaos idə. Bir-birini qəbul etməyən, heç kimə tabe olmaq istəməyən silahlı dəstələr, könüllülər batalyonundan ibarət nizamsız ordu. Ulu öndər Heydər Əliyevin xalqın təkidlə tələbi ilə ikinci dəfə hakimiyyətə qayıdırsa, o ağır günlərdə tarixi xilaskarlıq missiyasına başlaması ilə bütün sahələrdə və ilk növbədə Orduda intizamı qaydına son qoydu. Silahlı dəstələr, könüllülər bir mərkəzdə, vahid komandanlıqda birləşdirildi, dəmir nizam-intizam yaradıldı. Ümummilli liderin və onun layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyevin hakimiyyəti dönmədə Azərbaycan ordusunun gücünün, qüdrətinin, döyüş qabiliyyətinin və əzminin, vətənpərvərlik ruhunun yüksəldilməsi, onun ən müasir silahlarla, hərbi texnikalarla təchiz olunması istiqamətində qətiyyətli addımlar atıldı. Hərbiçilərimiz və ya hər bəşənətin bütün incəlikləri ilə tanış olmaq, əxz etmək istəyən gənclərimizin xarici ölkələrdə, xüsusilə qardaş Türkiyənin yüksək nüfuzlu ali hərbi məktəblərində təcürüb keçmələrinə, təhsil almalarına hər cür şərait və imkanlar yaradıldı.

QƏLƏBƏYƏ gedən yol

Qələbəyə gedən yol ümummilli lider Heydər Əliyevin 1993-cü ildə ikinci dəfə hakimiyyətə qayıdışından başlayıb. Azərbaycan dinc, stabil inkişaf, quruculuq mərhələsinə qədəm qoydu. Bütün sahələrdə tonozzül aradan qaldırıldı. Ən əsası, Azərbaycan insanında, Azərbaycan vətəndaşında özünə, sabahına, gələcəyinə, dövlətinə güclü inam hissi yaranmağa, formalaşmağa, ümidlər közməyə, alovlanmağa başladı. Dövlət vətəndaşından, vətəndaş dövlətindən güc aldı. Müdrik dövlət xadimi Heydər Əliyev qəti əmin oldu ki, ağır vəziyyətdə olan respublika iqtisadiyyatını dirçəltmək, ölkənin dünyaya inteqrasiyasında iştirakını canlandırmaq üçün əsas vasitə neft amili ola bilər. 1994-cü ildə imzalanan "Əsrin müqaviləsi", Azərbaycan neftinin, qazının dünya bazarlarına çıxarılmasını təmin edən Bakı-Novorossiysk, Bakı-Tbilisi-Ərzurum, TANAP neft-qaz boru kəmərləri ölkəmizin dünya neft siyasətində özünəməxsus yer tutmasına imkan yaratdı.

Ölkəmizin Qədim İpək Yolu dəhlizində fəal iştirakı, Bakı-Ələt Dəniz Li-

manın, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun istifadəyə verilməsi, Ələtdə xüsusi iqtisadi zonanın yaradılması Azərbaycanın dünyanın mühüm nəqliyyat dəhlizinə çevrilməsi imkanlarını reallaşdırdı. Vətən müharibəsindəki qələbəmiz, Naxçıvanın nəqliyyat blokadasından azad olunması ölkəmizin nəqliyyat-ticarət əlaqələrinin inkişafında yeni bir mərhələnin başlanğıcından xəbər verir.

Şuşada Novruz tonqalı

Bütün dünya görür ki, "Qarabağ Azərbaycandır". Dünya gördü ki, Azərbaycan xalqı və Türk dünyası üçün tarixi əhəmiyyət kəsb edən Novruz bayramında cənab Prezident ailəsi ilə Şuşadadır. Şuşada Cıdır düzündə bayram tonqalı alovlanır, muğam səsi gəlir. Azərbaycan bütün dünyaya göstərdi ki, işğal altında olan torpaqların öz gücü, qüdrəti ilə azad etməyə qadirdir.

İndi isə azadlığa qovuşaraq sadyanlığa bürünən Qarabağ, Şərqi Zəngəzur sevincini bütün obalara, ellərə, Odlar yurdunun hər yerinə paylayır. İndi burada həyat qaynayır, 30 illik həsrətdən, nisgildən, qubardan sonra bu yurdların üzü güldür. Başındakı çən, çiskin çökilib, bağbağçaları, çəmənləri yenidən lələzərə çevrilib. Əzəli yurdlarımız intizarında olduğu o axarlı-baxarlı çağlarına, şən-şaqraq, bəxtəvər, bayram coşqulu günlərinə qovuşur. Şuşadan, Cıdır düzündən ucalan Azərbaycan tarənələri pərdə-pərdə Qarabağa, işğaldan azad edilən bütün torpaqlara yayılır. Hər anı sevinçə köklənən Vətənimiz indi bəxtəvərliklə övladlarına qucaq açır, doğmalarının isti həniri könlünə məlhəm olur.

Bizim nəsil bu şanlı tarixin növbəti səhifələrini yeni-yeni zəfərlərlə yazacaq. Qarabağ və Şərqi Zəngəzur Azərbaycandır!

Qələbəni mübarək, Azərbaycan! Qalibiyyətin mübarək, Müzəffər Ali Baş Komandan!

Zəfərinə alqış, Şanlı Azərbaycan Ordusu!

Ruhunuz şad olsun, ey ana Vətən uğrunda can qoyan müqəddəs Şəhidlərimiz!

Aytan BAĞIYEVA,
Bakı şəhəri 36 nömrəli tam orta məktəbin Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimi

ATA VƏSİYYƏTİNİ
şərəflə yerinə yetirən
Müzəffər Ali Baş Komandanın
QƏLƏBƏ MÜJDƏSİ

2021/2022-ci tədris ilində Bakı Mühəndislik Universitetinə (BMU) daxil olanlar sırasında müsabiqədənkənar tələbə adını qazananlar da var. Onlardan biri, mühəndislik fakültəsinin Kompüter elmləri ixtisasının tələbəsi Sadiq Məlikovdur. O, Dövlət İmtahan Mərkəzinin keçirdiyi imtahanlarda da özünü sınayıb və 615,1 bal toplayıb.

Müsabiqədənkənar tələbə olanlar

Bakı Mühəndislik Universitetini seçən gənclərin uğur hekayələri

Abşeron rayonu Saray qəsəbə 3 nömrəli tam orta məktəbi xüsusi nümunəli attestat və qızıl medalla bitirib. 2018-ci ildə Abşeron Rayon Təhsil Şöbəsi və "Pifaqor Akademiyası"nın birgə təşkil etdiyi ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 95-ci ildönümünə həsr olunmuş riyaziyyat-məntiq olimpiadasında (rayon üzrə 8-ci siniflər arasında) I yeri tutub və qızıl medalla mükafatlandırılıb.

2019-cu ildə BMU-nun Tələbə Elmi Cəmiyyətinin təşkilatçılığı ilə keçirilən III Qış Elm Festivalında iştirak edən S.Məlikov riyaziyyat kateqoriyası üzrə 2-ci yerə layiq görülüb.

2019-cu ildə fənn olimpiadalarının respublika turunda riyaziyyat fənni üzrə, 2020-ci ildə fənn olimpiadalarının respublika mərhələsinin final turuna (informatika fənni) qatılıb və sertifikatlarla mükafatlandırılıb. Bundan başqa, 2019/2020-ci tədris ilində respublika fənn olimpiadalarında informatika fənni üzrə III yerə layiq görüldüyü üçün diplomla və bürünc medalla təltif edilmişdir.

Müsabiqədənkənar BMU-ya qəbul olan digər tələbə universitetin pe-

daqoji fakültəsinin Biologiya müəllimliyi ixtisasını seçən Gülnar Əkbərliyədir. O, Şəki şəhəri R.Əfəndiyev adına 10 nömrəli tam orta məktəbi xüsusi nümunəli attestat və gümüş medalla bitirib. 2019-cu ildə biologiya fənni üzrə keçirilən olimpiadalarda iştirak edib və finala qədər yüksəlib. G.Əkbərli 2020-ci ildə dünyanın hər yerindən tələbələrini ingilis dilində sağlam rəqabətə dəvət edən və müəllimlərinin arasında əməkdaşlığı inkişaf etdirən 8-ci Beynəlxalq Hippo Olim-

piadasına qatılaraq uğur qazanıb.

O, təbiət elmləri (kimya, fizika, biologiya) üzrə Yeniyyətəlmərin Beynəlxalq Elm Olimpiadasının (International Junior Science Olympiad - IJ-SO) beynəlxalq komandası üçün keçirilən seçim imtahanında müsbət nəticə əldə edib və dərslərə, laboratoriya hazırlığına, eləcə də xüsusi məşğələlərə cəlb olunub.

2020 və 2021-ci illərdə Beynəlxalq Biologiya Olimpiadasının (International Biology Olympiad-IBO) hazırlıq komandasına daxil olub və imtahanlarda müsbət nəticə əldə edib. Hazırlıq komandasının seçmə turunda isə 5-ci yerdə qərarlaşıb.

2021-ci ildə Biologiya fənni üzrə beynəlxalq onlayn STEM olimpiadasının final mərhələsinə qədər yüksəlib və sertifikatla təltif olunub.

Respublika fənn olimpiadalarında (biologiya fənni) 2 gümüş medalla təltif olunan G.Əkbərli, eyni zamanda 2021-ci ildə fənn olimpiadalarının respublika turunda II yerə layiq görülmüşdür.

Bununla yanaşı, 2020-ci ilin fevral ayında "EducationUSA Azerbaijan"-nin keçirdiyi "Write-On!" esse yarışmasında iştirakına görə, həmçinin may ayında baş tutan "Stat at home, stay creative" video yarışmasında I yeri qazanıb, sertifikatla mükafatlandırılıb.

Qeyd edək ki, Nazirlər Kabinetinin 2019-cu il 20 may tarixli Qərarına uyğun olaraq, beynəlxalq və respublika fənn olimpiadalarının, beynəlxalq müsabiqələrin, yarışların qalibləri ali təhsil müəssisələrinə müsabiqədənkənar qəbul olunurlar.

Şəhid Vüqar Vəliyevin xatirəsi anılıb

Ağdam rayon Rzalar kənd tam orta məktəbində şəhid Vüqar Vəliyevin doğum gününə həsr olunmuş tədbir keçirilib. Təhsil şöbəsindən bildiriblər ki, tədbirdə şəhidin döyüş yoldaşı Vüsal Cəfərov, İcra nümayəndəsi Mehman Məmmədov, müəllim və şagirdlər iştirak ediblər.

Məktəbin direktoru Fima Quliyeva Vüqar Vəliyevin mərdliyi, vətənpərvərliyi, böyük sücaəti haqqında şagirdlərə məlumat verib. Şəhidin döyüş yoldaşı Vüsal Cəfərov onun qəhrəmanlığından qürurla danışdı.

Sonda şagirdlərin ifasında ədəbi-bədii kompozisiya nümayiş etdirilib.

"Bütün peşələr önəmlidir!" müzakirə saati

Şuşada ümumtəhsil məktəblərinin yuxarı sinif şagirdləri arasında peşəyönümü ilə bağlı məlumatlandırma tədbirlərinin həyata keçirilməsi məqsədilə 10 nömrəli tam orta məktəbin coğrafiya müəllimi Zərifə İbrahimova tərəfindən "Bütün peşələr önəmlidir!" adlı müzakirə saati təşkil edilmişdir.

Müzakirə saati zamanı şagirdlərə peşə seçimi üzrə dəyərli tövsiyələr verilib və onların fikirləri dinlənilib. Sonda şagirdlərin sualları cavablandırılıb.

Şagirdlər Tarix-Diyarşünaslıq muzeyində

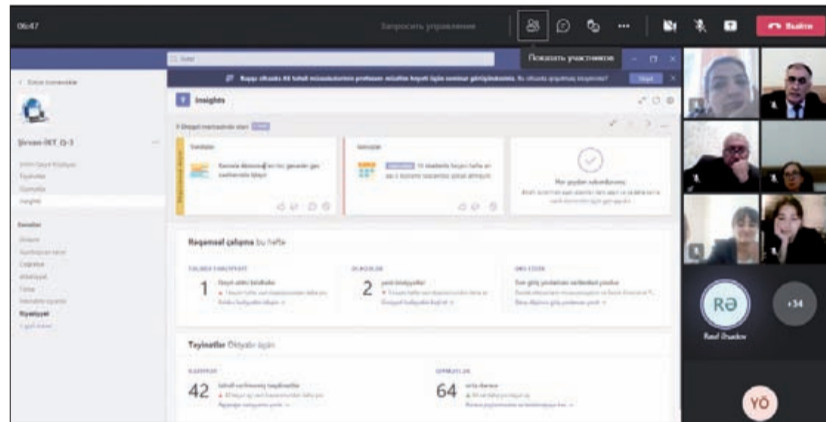
M.Səfərov adına Horadiz şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbin bir qrup şagirdi Füzuli rayon Tarix-Diyarşünaslıq muzeyində təşkil olunan sərgidə iştirak edib.

Təhsil şöbəsindən bildiriblər ki, muzeydə şagirdlərə qədim dövrlərə aid müxtəlif eksponatlar nümayiş etdirilib. Muzey işçiləri bu eksponatlar haqqında şagirdlərə ətraflı məlumat verib.

Daha sonra şagirdlər I və II Qarabağ müharibəsində qəhrəmancasına həlak olmuş şəhidlərimizin şəxsi əşyaları ilə tanış olublar. Bu hissədə şəhid Vüqar Zamanov, Rəfayıl Əliyev, İlqar Baxışov və digər şəhidlərimizin şəxsi əşyaları şagirdlərə nümayiş etdirilib, onların keçirdiyi şəxsi döyüş yolu və qəhrəmanlıqları haqqında geniş məlumat verilib.

Şakir CƏFƏROV

Ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin pedaqoji heyəti üçün seminarlar

19 və 21 oktyabr tarixlərində ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin professor-müəllim heyəti üçün onlayn seminarlar keçirilib.

Təhsil Nazirliyinin Elm, ali və orta ixtisas təhsili şöbəsinin dəstəyi və Təhsil Sisteminin İnformasiyalaşdırılması İdarəsinin təşkilatçılığı ilə keçirilən seminar-

larda ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrində çalışan 2000-ə yaxın professor-müəllim heyətinin üzvü iştirak edib.

Seminarlarda distant təhsilin təşkili üçün "Microsoft Teams" platformasının yaratdığı imkanlar və yeniliklər müəllimlərin diqqətinə çatdırılıb.

Belçikada 2022-2023-cü tədris ilində magistratura təhsili

Belçikanın "College of Europe" ali təhsil müəssisəsi 2022-2023-cü tədris ilində magistratura səviyyəsi üzrə təqaüd proqramı elan edir. Proqram Avropa Qonşuluq Siyasəti ölkələri vətəndaşları üçün "Dövlət İdarəçiliyi və Siyasəti, Beynəlxalq münasibətlər və Diplomatika, Avropa İqtisadi Tədqiqatları, Avropa

Hüququ" kimi ixtisaslar üzrə magistratura səviyyəsində təqaüdü təhsil təklif edir.

Təqaüd proqramına son müraciət tarixi 19 yanvar 2022-ci ildir.

Ətraflı məlumatla elan (<http://http.edu.az/uploads/fileuploads/2021/10/4962cfa5bffb4c71a8cf7892af36fe0c.pdf>) vasitəsilə tanış ola bilərsiniz.

166 məktəbdə elektron jurnal və gündəlik sisteminin tətbiqinə başlanılıb

Məktəblərdə elektron jurnal və gündəlik sisteminin tətbiqi davam etdirilir. Sistem hazırda şəhər və bölgələr üzrə 166 məktəbdə istifadə olunur. Cari ilin sonunadək daha 197 məktəbdə tətbiqi nəzərdə tutulur. Sistemə yeni qoşulan bütün məktəblərin inzibati-idarəetmə və pedaqoji heyəti sistemdən istifadə üzrə təlimlərə cəlb olunur.

Elektron jurnal və gündəlik sisteminin tətbiqi təhsil qərarlarının verilməsində səmərəliliyin və çevikliyin artırılması, jurnalların doldurulmasında avtomatlaşdırılmış nəzarət mexanizminin tətbiqi, məktəb və valideyn arasında səmərəli kommunikasiyanın təşkili məqsədi daşıyır.

Yeni sistem vasitəsi ilə sinif komplektləri, şagird siyahısı, işçilərin siyahısı, tədris planları, dərslər cədvəlləri, qiymətləndirmə, davamiyyət göstəriciləri kimi proseslər tamamilə elektronlaşdırılıb.

Qeyd edilən bütün məlumatlar elektronlaşdırıldığına görə dinamik hesabatların çıxarılması, prosesə məsafədən real vaxt rejimində nəzarət imkanı yaradılıb. Həmçinin, məktəbin işçi heyəti tərəfindən tədris prosesinin qeydiyyata ilə bağlı aparılan kərgüzarlıq yükü azaldılıb, əlavə insan resursu və vaxt sərfiyyatının qarşısının alınması hədəflənib. Bununla yanaşı, sistem vasitəsi ilə valideyn-məktəb və valideyn-müəllim əlaqələrinin əlçatanlığı artırılıb.

"Azərbaycan universitetlərini reytinglərimizdə görəcəyik"

Sergey KRISTOLYUBOV,
QS-in regional direktoru:

"Azərbaycan ali məktəblərinin göstəricilərini çox diqqətlə izləyirik"

- Təhsil Nazirliyi və QS arasında imzalanmış sənədin hədəfləri barədə məlumat verməyinizi xahiş edirik...

- Ötən ilin iyul ayında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev bildirdi: "Təhsil sahəsində bu günə qədər aparılan islahatlar daha da dərinləşməlidir. Təhsil ölkəmizin ümumi inkişafına uyğun şəkildə inkişaf etməlidir və ən müasir tələblərə cavab verməlidir". Dövlət başçısının bu mövqeyi "QS Quacquarelli Symonds"un missiyasına tam uyğundur ki, bu da təhsil nailiyyətlərini, karyera inkişafını və beynəlxalq hərəkətliyi dəstəkləməklə bütün dünyada motivasiyalı insanlara öz potensiallarını reallaşdırmaqda kömək etməkdir.

Azərbaycan Prezidentinin qarşıya qoyduğu məqsədlərə nail olumaması istiqamətində gördüyümüz işlər, digər fəaliyyətlərlə yanaşı, abituriyentlərə, tələbələrə və onların valideynlərinə ölkənin ali təhsil müəssisələrini və təhsil proqramları haqqında məlumat verməkdir ki, bu da istedadlı gənclərin potensialını üzə çıxarmaq, onların arzuolunan bilik və bacarıqlara, peşələrə yönlənmələrinə kömək edəcəkdir.

Bu ilin may ayında Azərbaycan Respublikasının təhsil naziri Emin Əmullaevlə onlayn görüşümüz keçirildi. Söhbət zamanı milli ali təhsilin nüfuzunun gücləndirilməsi, ölkə universitetlərinin beynəlxalq aləmdə tanınması və nüfuzlu reytinglərdə iştirakı məsələlərində əməkdaşlıq imkanları müzakirə olundu. Bir neçə həftə sonra bu dialoq Bakıda nazir ilə görüşdə davam etdirildi.

Müqavilənin məqsədi Azərbaycanın aparıcı universitetlərinə reytinglərdə iştirak kontekstində informasiya-analitik dəstək verməkdir.

- Əsas məqsədlərdən biri "QS World University Rankings" kimi nüfuzlu reytinglərdə universitetlərin səmərəli iştirak strategiyalarının formalaşdırılmasıdır. QS ilə əməkdaşlıq buna kömək edə bilirmi?

- Universitetlərin reytinglərlə işləməsi iki əsas komponentdən ibarətdir: məzmun və metodoloji. Məzmun baxımından universitetə beynəlxalq akademik dairələrdə və işəgötürənlərin peşə icmalarında artan tanınma lazımdır ki, bu da ona xarici ali təhsil müəssisələri ilə tərəfdaşlıq müqavilələri bağlamağa, yüksək ixtisaslı müəllimləri və uğurlu tələbələrə cəlb etməyə və prioritet tədqiqat istiqamətlərində global elmi gündəliyə təsir göstərməyə imkan verəcəkdir. Burada nüfuzlu elmi nəşrlərdə təmsil olunmaq, əhəmiyyətli konfranslarda iştirak etmək, mübadilə proqramlarının və ikili diplom proqramlarının inkişafı və onlayn mühitdə olmaq xüsusi rol oynayır.

Metodoloji aspektə gəldikdə isə, reytinglərdə iştirak etmək üçün reyting agentliklərinə məlumatların vaxtında təqdim edilməsi, illik reputasiya sorğuları zamanı universiteti dəstəkləyəcək ekspertlərə işləmək, reputasiya və elmmetrik gös-

Məlumdur ki, qlobal çağırışlar dövründə baş verən dəyişikliklər özünü daim yeniləşən ali təhsil sistemində göstərir. Bu dövrdə universitet brendlərinin inkişafı, beynəlmilləşmə, dünya arenasında özünüdəstəqləmə kimi məsələlər üzə çıxır. Universitet özünü beynəlxalq miqyasda necə tanıtdıra, öz mövqeyini və reputasiyasını necə qoruya, reytinglərdə layiqli yer tuta bilər? Bu yaxınlarda Təhsil Nazirliyi ilə Böyük Britaniyanın "QS Quacquarelli Symonds" beynəlxalq reyting agentliyi arasında əməkdaşlıq müqaviləsinin imzalanmasına həsr olunmuş tədbirdə bu məsələlər də diqqət mərkəzində olub. "QS Quacquarelli Symonds" agentliyinin Şərqi Avropa və Orta Asiya üzrə regional direktoru Sergey Kristolyubovla söhbətimizdə bu əməkdaşlığın hədəfləri, ölkəmizin ali təhsil sistemində verəcəyi töhfələr, ali təhsil müəssisələrimizin qlobal rəqabətə davamlılığının artırılması, universitetlərimizin beynəlxalq aləmdə tanınması məsələlərinə aydınlıq gətirməyə çalışdıq.

təricilərin izlənilməsi, həmçinin hədəf reyting qrupundakı universitet və ali təhsil müəssisələrinin işinin müqayisəli təhlili lazımdır.

Biz Təhsil Nazirliyinin, Azərbaycanın aparıcı universitetlərinin və QS-in söylərini yuxarıda göstərilən bütün istiqamətlər üzrə birləşdirdik.

- Universitetin reytingi necə müəyyən edilir? Bu və ya digər universitet haqqında məlumatlar necə və haradan alınır, qiymətləndirmədə hansı meyarlardan istifadə olunur?

- Biz müxtəlif reytinglərin geniş spektrini, o cümlədən dünyanın ən yaxşı universitetlərinin institusional reytingini - "QS World University Rankings", Şərqi Avropa və Orta Asiyanın ən yaxşı universitetlərinin regional reytingini - "QS East Europe and Central Asia University Rankings", fənn reytingini - "QS World University Rankings by Subject", məzurların işlə təmin olunması reytingini - "QS Graduate Employability Rankings" və bir sıra digər başqa reytingləri dərc edirik.

Bu reytinglərin hər birinin öz metodologiyası və indikatorları var. Bu göstəriciləri iki şərth qrupa bölmək olar: keyfiyyət və kəmiyyət göstəriciləri. Keyfiyyət göstəricilərinə akademik nüfuz və işəgötürənlər arasında nüfuz göstəriciləri daxildir, onlar müvafiq illik sorğuların yekunlarına əsasən hesablanır.

Kəmiyyət göstəricilərinə təhsil mühitinin səviyyəsinin göstəriciləri - məsələn, müəllim və tələbə sayının nisbəti və elmi dərəcəyə malik müəllim və əməkdaşların nisbəti, beynəlmilləşmə göstəriciləri - xarici müəllim və şagirdlərin nisbəti, elmmetrik göstəricilər - müəllim və əməkdaşla düşən nəşrlərin və sitatların sayı, Hirş indeksi və beynəlxalq elmi əməkdaşlıqlar (kollaborasiyalar) indeksi, onlayn mühitdə mövcudluq göstəriciləri daxildir. Sorğular zamanı topladığımız reputasiya məlumatlarına əlavə olaraq, universitetlər bizə kəmiyyət məlumatlarını birbaşa təqdim edir. Elmmetrik məlumatlar tərəfdaşımız - Elsevier tərəfindən təmin edilir. Universitetin onlayn mühitdə iştirak göstəricilərinin hesablanması üçün isə "Webometrics"-in webometrics.info saytıdakı göstəricilərdən istifadə olunur.

- Ali məktəbin fəaliyyətində reytinglərin rolunu necə qiymətləndirirsiniz? Bəzən deyirlər ki, reytinglər rəqabət prosesinə xidmət edən vasitədir. Siz necə düşünürsünüz?

- Biz reytinglərin məqsəd olmadığını düşünürük. Reytinglərin sürətölçənə (spidometr) müqayisəsi bizə daha yaxındır: sürətölçənə diqqət yetirmədən maşın axınında gedə bilirsinizmi? Nəzəri cəhətdən, əlbəttə ki, olar. Bununla yanaşı, bəzən sürəti aşmamaq, döngədə qəzaya düşməmək və yoldan uçmamaq üçün sürətölçənə baxmaq hələ də faydalıdır.

Bir çox universitet rektorları üçün reyting - resursların paylanması üzrə qərar qəbul etmək üçün vasitələrdən biridir, bir güzgüdür, bunun vasitəsilə nəyin çox yaxşı göründüyünü və daha nələrin yaxşılaşdırıla biləcəyini görə bilərsiniz.

- Universitetin reytingi və onun nüfuzu nədən və kimdən asılıdır - tədrisin keyfiyyətindən, müəllimlərdən, tələblərdən, məzurlardan və ya elmi işlərin həcmindən?

- Söylədiklərimizin hamısı, şübhəsiz ki, universitetlərin reytinglərdəki mövqeyinə təsir göstərir. Təhsil proqramlarının keyfiyyəti, elmi laboratoriyalarda avadanlıqların olması, nəşr aktivliyi, məzurların keyfiyyəti ilə bağlı işəgötürənlərin rəyi, məzurların işlə təmin olunması faizi, dünyanın müxtəlif yerlərində elmə tutumlu ekosistemlərlə əməkdaşlıq, nüfuzlu tədbirlərdə və xəbər lentlərində olmaq və bir çox digər amillər birbaşa və ya dolay olaraq ən yaxşı ali təhsil müəssisələrinin reytinglərdə yerini və mövqelərini dinamikasını müəyyən edir.

Bundan əlavə, reytinglər universitetin digər ali məktəblərlə müqayisədə necə inkişaf etdiyini nəzərə almağa imkan verir, çünki heç bir universitet yerində durmur. Buna görə də hər hansı bir ali məktəb üçün müsbət dəyişikliklərin sürətini digər universitetlərlə nisbətən daha yüksək olmasa vacibdir.

Bu, universitetin qlobal rəqabət qabiliyyətini artırmağa imkan verir, çünki müsbət dəyişikliklər təkcə professor-müəllim heyəti, tələbə və abituriyentlər üçün deyil, həm də xarici auditoriya, peşəkar ictimaiyyət üçün nəzərə çarpan olur.

Ali məktəbin elm, strategiya və reyting, beynəlxalq əməkdaşlıq və marketing departamentləri kimi əsas struktur bölmələrinin yaxşı əlaqələndirilmiş əməkdaşlığından çox şey asılıdır.

Məsələn, əgər universitet xarici universitetlə strateji tərəfdaşlıq müqaviləsi bağlamışsa və ya universitetin alimi nüfuzlu bir elmi nəşrdə bir məqalə dərc etdimisə, mütləq Marketing və İctimaiyyətlə Əlaqələr Departamentinin mütəxəssisləri bu barədə mümkün qədər geniş auditoriyanı ingilis, Azərbaycan və digər dillərdə məlumatlandırmalıdır. Uğur və nəticələrimizdən bəhs etməyimiz bir çox cəhətdən nüfuzumuzu və tanınmağımızı müəyyənləşdirir.

- Universitetlərimizin potensialı ilə nə dərəcədə tanışsınız? Sizcə, Azərbaycan universitetləri yaxın illərdə ən yaxşı top-500-lüyə daxil ola biləcəkmi?

- Azərbaycan ali məktəblərinin göstəricilərini həm ümumi, həm də fərdi göstəricilər baxımından çox diqqətlə izləyirik. Bu gün dünyanın ən yaxşı universitetlərinin institusional reytingi - QS World University Rankings iki Azərbaycan universitetini əhatə edir: Bakı Dövlət Universiteti və Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti, Avropa və Mərkəzi Asiyanın inkişaf etməkdə olan ölkələrinin ən yaxşı universitetlərinin reytinginə 7 Azərbaycan universiteti daxildir. Bakı Dövlət Universiteti və Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetindən başqa, regionun ən yaxşı 400 ali təhsil müəssisəsi arasında Xəzər Universiteti, ADA Universiteti, Azərbaycan Memarlıq və İnaşaat Universiteti, Bakı Mühəndislik Universiteti və Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti də yer alıb. İnstitusional reytingin ilk 500-lüyünə daxil olmaq bir sıra mühüm strateji sahələrdə sistemli gündəlik iş tələb edir.

- QS reytinginə daxil olmaq üçün universitetlərimizin nələrə ehtiyacı var? Siz universitetlərə hansı tövsiyələr verərdiniz? Hər kəsə tövsiyə edə biləcəyiniz ortaq bir şey varmı?

- Əsas tövsiyələr elmi potensialın gücləndirilməsi, beynəlxalq elmi əməkdaşlıqlarda iştirakın artırılması, prioritet sahələrdə birgə tədqiqat və təhsil layihə-

ləri üzrə xarici universitetlər arasında strateji tərəfdaşların axtarışı, beynəlxalq elmi-təhsil mühitində əlaqələr şəbəkəsinin genişləndirilməsi, müəllim və tələbə mübadiləsi proqramlarının inkişafı, kütləvi informasiya vasitələri və sosial şəbəkələrlə fəal iş aparmaqdan ibarətdir. Bundan əlavə, QS reytinglərinin metodologiyasını öyrənmək və bütün lazımi məlumatları reyting analitiklərimizə vaxtında təqdim etmək lazımdır.

Yadda saxlamaq çox vacibdir ki, universitetin qlobal rəqabət qabiliyyətinin artırılması istiqamətində görülən işlər daim illik xarakter daşıyır. Bir sıra universitetlərdə hesab olunur ki, reytinglərdə iştirak yalnız QS-ə əlavə bir dəfə məlumatların göndərilməsi ilə nəticələnir, bu, reytingin spesifikliyinin son dərəcə dar anlaşılmasıdır.

- QS-in Azərbaycanda universitet brendlərinin inkişafı ilə bağlı təklifləri varmı? Azərbaycanın QS ilə gələcək əməkdaşlıq perspektivləri necədir?

- Otuz illədən artıq tarixi ərzində şirkətimiz universitet brendlərinin tanınmasının artırılması məsələlərində əhəmiyyətli iş təcrübəsi toplayıb. Universitetin komandası ilə tanış olan QS ekspertləri tez-tez onlardan iki-üç nailiyyətin adımlarını xahiş edirlər ki, onların sayında ali təhsil müəssisəsi öz ölkəsində və xaricdə tanınır. Təcrübə göstərir ki, ali məktəbin heç də bütün ekspertləri, o cümlədən universitetin beynəlxalq aləmdə tanınmasına cavabdeh olanlar belə, bu suala dəqiq cavab vermə bilmirlər.

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi ilə imzalanmış sazişimiz çərçivəsində və layihənin iştirakçısı olan universitetlərlə dialoqda universitet brendlərinin təşviqi məsələlərinə xüsusi diqqət yetiriləcək: biz ixtisas meydançalarında, elmi nəşrlərdə və media məkanında iştirakımızın genişləndirilməsi istiqamətində işlərimizi təklif edəcəyik.

- Nəhayət, yeni QS reytinglərinin nə vaxt açıqlanması gözlənilir? Növbəti buraxılışlarda universitetlərimizi görə bilirikmi?

- Dekabrın ortalarında Avropa və Orta Asiyanın inkişaf etməkdə olan ölkələrinin ən yaxşı universitetlərinin 2022-ci il üzrə yeni regional reytingi açıqlanacaq. Dünyanın ən yaxşı universitetlərinin mart ayında nəşr olunacaq fənn reytingi ilə cari reyting dövrü başa çatacaq. Gələcək ilin iyun ayında dünyanın ən yaxşı universitetlərinin yeni institusional reytinginin nəticələri məlum olacaq. Əminəm ki, biz Azərbaycan universitetlərini reytinglərimizdə görəyik - hansı yerlərdə, bunu zaman göstərəcək.

Fürsətdən istifadə edərək, "Azərbaycan müəllimi" qəzetinin bütün oxucularına möhkəm cansağlığı və firavanlıq arzulamaq istərdim!

Oruc MUSTAFAYEV

Hökumətlərarası Təqaüd Proqramlarının iştirakçıları

“Azərbaycanımızı layiqli təmsil etmək üçün əlimizdən gələni etdik”

Dünyanın müxtəlif ölkələrində təhsil alan gənclərimizin xoş sorağını eşitmək hər birimiz üçün iftixar mənbəyidir. Gənclərimizin təhsil aldıkları xarici universitetlərin elm, sosial həyatında fəal iştirakı, təhsil uğurları ilə yanaşı, ictimai fəallığı ilə seçilmələri onların potensial imkanlarından xəbər verir. Əcnəbi ölkələrdə təhsillə yanaşı, milli dəyərlərimiz, maraqlarımız naminə fəallığı ilə seçilən tələbələrımız kifayət qədərdir. Onlardan biri də Çinin Siçuan Universitetində “Beynəlxalq münasibətlər” ixtisası üzrə magistr təhsili alan Tural Əliyevdir. Müsahibimizlə söhbətimizə onun ilk təhsil illərindən başladıq.

Çində təhsil alan Tural Əliyev: “Şanlı Zəfərdən sonra Azərbaycanın beynəlxalq münasibətlərdə rolu ardıcıl olaraq artmaqdadır”

Tanıtım

2 mart 1994-cü ildə Bakı şəhərində anadan olub. 2001-2012-ci illərdə Bakıdakı Şəhid Arif Vəliyev adına 258 nömrəli orta məktəbdə təhsil alıb. Məktəbdə oxuduğu dövrdə bir çox tədbirlərin və layihələrin fəal iştirakçısı, müsabiqələrin qalibi olub. 2004-2009-cu illərdə Vaqif Mustafazadə adına 2 sayılı incəsənət məktəbində “Rəsamlıq” ixtisası üzrə biliklərə də yiyələnib. Eyni zamanda bir çox yerli və xarici sərgilərin iştirakçısı və qalibi olub.

- 2012-2016-cı illərdə Bakı Dövlət Universitetinin tarix fakültəsinin “Amerikaşünaslıq” ixtisası üzrə bakalavr dərəcəsinə təhsil almışam. Təhsil müddətində müxtəlif vaxtlarda ABS-ın Viskonsin-Medison Universitetində ixtisasım üzrə biliklərə yiyələnmişəm, universitetdən kənarında tarix, diplomatiya, hüquq sahəsində bir çox layihələrin, beynəlxalq tədbirlərin fəal iştirakçısı olmuşam, 2015-ci ilin dekabr ayında Bakı Dövlət Universitetində “İlin ən yaxşı tələbəsi” adına layiq görülmüşəm. 2017-ci ildə hərbi xidmətdən geri döndükdən sonra Çində təhsil almağa qərar verdim. Daha sonra Siçuan Əyaləti Hökumət Təqaüd proqramını qazandı. 2017-2021-ci illərdə Siçuan Elm və Mühəndislik Universitetində “Qida mühəndisliyi” ixtisası üzrə magistr təhsili almışam. Universitetdə oxuduğum müddətdə müxtəlif tədqiqat sahələrini əhatə edən məqalələrim dərc olunub. Son illərdə dünyada baş verən proseslərdən sonra qida mühəndisliyi sahəsi üzrə doktorantura oxumaq şansım olsa da, ikinci dəfə diplomatiya sahəsi üzrə magistr təhsili almağa qərar verdim. Bu dəfə Azərbaycan Respublikası və Çin Xalq Respublikası arasında bağlanmış “Hökumətlərarası Təqaüd Proqramları” (HTP) çərçivəsində təqaüdü qazandım. 2021-ci ilin sentyabr ayında Çinə gəldiyim ilk gündən etibarən arzusunda olduğum Siçuan Universitetində “Beynəlxalq münasibətlər” ixtisası üzrə magistr təhsilinə başladım.

Həyatımda çox müsbət dəyişikliklər baş verib

- Hökumətlərarası Təqaüd Proqramının təhsilində rolu, əhəmiyyəti barədə. Bu program sizin üçün nə kimi imkanlar yaratdı?

- İlk növbədə qeyd edim ki, HTP çərçivəsində bu günədək 100-dən çox Azərbaycan vətəndaşı ÇXR-də təhsil alır. Ümumilikdə isə ÇXR-də 500 nəfərə qədər Azərbaycan vətəndaşı fərqli proqram və təqaüdlər vasitəsilə təhsil alıb və almaqdadır. Şəxsi təcrübəmə gəlincə, cəmi 1 aydır HTP çərçivəsində təhsil almağıma baxmayaraq, həyatımda çox müsbət dəyişikliklər baş verib. Həm Çinin ən çox sevdiyim bölgəsi, həm də arzusunda olduğum universitetdə oxuduğum üçün özümü çox xoşbəxt hiss edirəm. Artıq bir neçə tədbirdə fəal iştirakçı qismində çıxış etmişəm. Bu təqaüd proqramı müqaviləsi Azərbaycan Respublikası və Çin Xalq Res-

publikası arasında bağlandığı üçün, öz üzərində daha böyük məsuliyyət hiss edirəm. Növbəti üç il ərzində vətənimizi layiqli təmsil etmək üçün əlimdən gələni edəcəyəm.

Azərbaycan həqiqətlərini dünyaya çatdırmaq hər birimizin borcudur

- Son təqdimatınız barədə məlumat verərdiniz zəhmət olmasa...

- Təhsil aldığım ixtisas son illərdə ölkəmizdə baş verən həqiqətləri bilavasitə və ya dolaylı yolla çinli müəllimlər və tələbələr arasında müzakirə etməyimə yardım oldu. Qeyd etdiyim kimi, Siçuan Universitetində cəmi 1 aydır ki, magistr təhsilinə başlamışam. İlk gəldiyim gündən azərbaycanlı oldu-

ğularını dünyaya çatdırmaq xaricdə yaşayan və yaxud təhsil alan hər bir Azərbaycan vətəndaşının borcudur.

Çində təhsil Azərbaycanımızı tanımaq üçün mənə verilən ən böyük fürsətlərdən biridir

- Magistr təhsili aldığımız universitet və ixtisasınız barədə nə deyə bilərsiniz?

- Daha reytingli digər universitetlərdə təhsil almaq şansım olmasına baxmayaraq, Siçuan əyalətinə olan sevgimdən bu əyaləti tərk etməmək qərarına gəldim. Çinin top-20 universitetləri arasında yer alan Siçuan Universiteti ölkənin cənub-qərbində olan Siçuan əyalətinin paytaxtı Çendu şəhərində yerləşir. Siçuan vilayəti ilə Azərbaycanın bir sıra qurumları arasında sıx əlaqələr var.

Zaman artıq çoxdandır ki, Azərbaycanın xeyrinə işləyir

- Bilirsiniz ki, Azərbaycan 30 illik işğala son qoyaraq tarixi Zəfərə imza atdı. Azərbaycanın bu Zəfərdən sonra beynəlxalq münasibətlər sistemində rolu və mövqeyini necə qiymətləndirərdiniz?

- Təəssüflər olsun ki, bu tarixi, şəərəfli anlarda vətəndə ola bilmədim. Buna baxmayaraq mən və digər həmvətənlərimiz hər anı birlikdə müzakirə edirik, şərefli, hüznü hissələri birgə yaşayırıq, informasiya müharibəsində fəal mövqə ortaya qoyaraq, bu çətin günlərdə Azərbaycanımızı layiqli təmsil etmək üçün əlimizdən gələni əsirgəmədik.

mu bilən hər kəs Qarabağ münaqişəsi haqqında məlumat almaq istəyirdi. Nəhayət, 12 oktyabr tarixində Siçuan Universitetində baş tutan görüş zamanı mənə Çin dilində “Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ müharibəsi” mövzusunda çıxış verildi. Çıxışım 15-20 dəqiqə nəzərdə tutulmasına baxmayaraq, mövzu geniş və suallar həddindən artıq çox olduğundan bir saatdan çox çəkdi. Bilirsiniz ki, dünyanın bəzi ölkələrində olduğu kimi, xüsusilə Çində də müharibə ilə bağlı saxta xəbərlər yayılmışdır. Bütün sualları geniş şəkildə, faktlarla, qürurla cavablandırdım. Çıxışım çox xoşlarına gəldi və iki gün sonra başqa bir auditoriyada çıxış üçün dəvət aldım. Düşünürəm ki, Qarabağ hə-

Belə ki, keçən il Çin Xalq Respublikası Siçuan Universitetinin yüksək ixtisaslı tibb mütəxəssislərini koronavirus infeksiyasının (COVID-19) qarşısını almaq məqsədilə Azərbaycana göndərmişdir. Və xüsusilə vurğulamaq istədim ki, Bakı və Çendu şəhərləri “Qaradaşlanmış şəhərlər”dir. Hazırda beynəlxalq münasibətlər fakültəsinin Cənubi Asiya Tədqiqat İnstitutunda magistr təhsilinə başlamışam. Gələcəkdə diplomat olmaq üçün həm xarici, həm də çinli tələbələrə bütün imkanlar yaradılır. Elmi rəhbərim və digər professor, tələbə heyəti tərəfindən yüksək dəstək görürəm. Düşünürəm ki, burada təhsil almaq və yaşamaq Azərbaycanımızı tanımaq üçün mənə verilən ən böyük fürsətlərdən biridir.

Müasir dövrdə beynəlxalq münasibətlər sisteminin olduqca mürəkkəb xarakterə malik olduğunu nəzərə alsaq, Şanlı Zəfərdən sonra Azərbaycanın beynəlxalq münasibətlərdə rolu ardıcıl olaraq artmaqdadır. Bu tarixi qələbə regionda sülh üçün yeni imkanlar yaradıb, Cənubi Qafqazın siyasi siması və geosiyasi mənzərəsi əsaslı şəkildə dəyişib. Dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi: “Azərbaycan bu gün dünya miqyasında çox böyük hörmətə layiq olan ölkə kimi tanınır. Bizim beynəlxalq nüfuzumuz artır”. Dünya ölkələrinin rəhbərləri tərəfindən yazılmış təbrik məktubları Azərbaycanın beynəlxalq münasibətlər sistemində artan

nüfuzunun və genişlənən əməkdaşlığının göstəricisidir. Bu gün beynəlxalq birliyin ən fəal üzvlərindən birinə çevrilən Azərbaycan regionda və dünyada məhraban qonşuluq siyasəti yürüdür, böyük dövlətlərlə, nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarla qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığı daha da möhkəmləndirir. Dünyanın nüfuzlu dövlətlərinin yüksək rütbəli rəsmilərinin və beynəlxalq aləmdə tanınmış, məşhur şəxslərin dilindən dövlətimizin qüdrəti, onun bölgədəki rolu haqda səslənən fikirlər isə hər birimizdə fəxrət hissi yaradır. Şərq xalqları arasında da Azərbaycan xalqı ən demokratik, hüquqsevər, humanist bir xalqdır. Qərbi ölkələrinin bəzilərinə Azərbaycan əleyhinə bəzi çıxışlar olsa da, artıq bütün dünyaya gücümüzü göstərmişik, zaman çoxdandır ki, Azərbaycanın xeyrinə işləyir. Azərbaycanın dünyaya göstərdiyi müharibə təcrübəsi isə hələ uzun müddətdə əsas mövzulardan biri olacaqdır.

- Magistratura təhsilinizdə gözləntiləriniz, gələcək hədəfləriniz barədə nə deyə bilərsiniz?

- Səmimi söyləsək, Çində HTP çərçivəsində aldığım təhsildən gözləntilərim böyükdür. Ümid edirəm ki, mənə olan inamı doğruldacaq və gələcəkdə beynəlxalq münasibətlər sahəsində uğurlu fəaliyyət göstərəcəyəm. Ən böyük hədəfim təhsilimi başa vurduqdan sonra vətəne qayıdıb, öz sahəm üzrə bilik və bacarıqlarımdan təhsil və ya digər sahələrdə istifadə etməkdir. Hələ ki, elmi tədqiqatlarıma fokuslanmışam. Son bir il ərzində beynəlxalq münasibətlər sahəsində 2 elmi məqaləm dərc olunub. Hazırda üzərində işlədiyim bir neçə layihə vardır. Məqsəd həm də Azərbaycan haqqında beynəlxalq münasibətlər sahəsi üzrə Çin dilində bir neçə məqalə dərc etməkdir.

Oruc MUSTAFAYEV

İstedadlı şagirdlərin aşkarlanması

Müəllimlər onları necə müəyyən edə bilərlər?

İstedad haqqında qəbul edilmiş bir tərif olmasa da, karyerasının çox hissəsini istedadlılığın öyrənilməsinə həsr etmiş kanadalı psixologiya professoru R. Gagneye görə istedadlı şagirdlər potensialı dörd sahədən (intellektual, yaradıcı, sosial və fiziki) birində və ya bir neçəsində orta göstəricinin üzərində olanlar hesab edilir. Tarix boyu bu terminə yanaşmalar müxtəlif olmuşdur. Çoxları tərəfindən istedad 130 və ya daha yüksək IQ balı ilə əlaqəli bir intellektual qabiliyyət hesab olunur.

Bəziləri yüksək nailiyyətlərin qazanılmasını istedad hesab edirlər. Ancaq unutmamalıyıq ki, istedadlı uşaqların heç də hamısı akademik sahədə fərqlənir. Bəzi uşaqlar həmyaşdlarına nisbətən yüksək yaradıcılıq, bədii, musiqi və ya liderlik qabiliyyətlərinə malikdirlər. İstedad bir bacarıq üzərində də cəmlənə bilər və ya daha ümumi ola bilər. Digərlərinə görə, isə istedad peşəkarlıq baxımından nəzərə çarpancaq qədər fərqlənən qabiliyyətlərə sahib olmaqdır.

Artıq uzun illərdir ki, Azərbaycanda istedadlı uşaqların aşkar çıxarılması istiqamətində mühüm tədbirlər həyata keçirilir. Bu uşaqlar yerli və beynəlxalq yarışlarda uğur qazanır, ölkəmizi, milli-mənəvi dəyərlərimizi nümayiş etdirirlər. Qəbul etməliyə ki, bu cür uşaqların aşkarlanması, inkişaf etdirilməsi, onlara lazımı dəstəyin verilməsi gələcəyimiz üçün bir növ yatırım hesab edilə bilər. Bu uşaqlar ölkəmizin inkişafında, sosial-iqtisadi həyatında böyük uğurlara imza atacaq, öz istedadları ilə gələcək nəsillərə böyük töhfələr verəcəklər. Bəs, istedadlı uşaqları necə aşkarlamalı?

İstedadlı uşaqlar kiçik yaşlarından etibarən öz çəvəklikləri, yaddaşı, şifahi və yazılı nitq bacarıqları, düşüncə tərzləri, problemləri həll etmə bacarıqları və sürəti və müxtəlif bu kimi bacarıqlarına görə valideynlərin müşahidəsinə əsasən aşkarlanırlar. Valideynlərlə əməkdaşlıq edərək müəllimlər həmin şagirdlər barədə məlumat toplayıb və bu uşaqların fəaliyyəti müəllimləri tərəfindən müşahidə edilir. Dərinlikli, istedadlı şagirdlər yeni materialı həmyaşdlarından daha sürətli öyrənirlər. Böyüklərin etdiyinə bənzər hərəkətlər edir, onlar kimi davranırlar, danışıq və bəzən düşüncə birlirlər. Araşdırmalar zamanı müəyyən olunmuşdur ki, istedadlı uşaqlar həmyaşdlarından daha erkən öyrənirlər. Yeni anlayışları həmyaşdlarından daha yaxşı qavramaq qabiliyyətinə malikdirlər. Bu cür şagirdlərə bütün tapşırıqları həll etmələri tapşırıqları bu, onlar üçün cansız və maraqsız ola bilər, bu hallarda proqramdan kənara çıxaraq potensiallarını göstərə bi-

ləcəkləri fərqli təlim proqramı hazırlaya, yaxud daha kreativ, düşündürücü, məntiqi misallar tərtib edə bilərsiniz. Brullesin dediyi kimi: "İstedadlı şagirdlərin riyaziyyatda ən çətin beş misalı həll edə bildikləri zaman qalan 25 misalı həll etmələrinə ehtiyac yoxdur".

Təlim prosesi düzgün qurulmadıqda normal sinif otaqları istedadlı şagirdlər üçün cansız ola bilər və onlar motivasiya çatışmazlığı yaşaya bilərlər. Bəzən tipik dərslər planları və iş vərəqləri onlar üçün olduqca sadə hesab olunur. Bu cür şagirdlər inkişaf etmək üçün digər şagirdlərdən daha çox çətinliklərə ehtiyac duyurlar. Deməli, müəllim istedadlı şagirdləri ən qısa zamanda aşkarlamalı, fərdi yanaşma prinsipindən istifadə edərək onların inkişaf səviyyəsini müəyyən etməyi bacarmalıdır. Ümumilikdə istedadlı insanları araşdırdıqda, tək bir istedadlı insanın dünyanı gedişatına necə böyük təsir göstərdiyini görə bilərik. İstedadlı uşaqların potensialı erkən yaşda fərq edilməzsə, zaman keçdikcə qabiliyyətləri zəifləyər, hətta yox ola bilər. Bəs, müəllimlər istedadlı şagirdləri necə müəyyən edə bilərlər? İstedadlı şagirdləri adi şagirdlərdən ayıran üç əsas xüsusiyyət var:

1. Tapşırıqları yerinə yetirmə sürəti
2. Mövzunun qavranılması
3. Maraqlı dairələri

Verilən tapşırığı nə qədər tez bitirdikləri istedadlı şagirdlərin ilk xüsusiyyəti, ən tez nəzərə çarpan keyfiyyətdir, baxmayaraq ki, tapşırığı vaxtından əvvəl bitirən hər şagirdi hələ istedadlı hesab etmək olmaz. Tapşırığı yoxlandıqdan sonra nəticələri aşağı olarsa, bu, şagirdin mövzu ilə maraqlanmaması və sadəcə tez bir zamanda bitirib təhvil vermə istəyi ilə bağlı ola bilər. Bununla belə, şagird verilən tapşırığı yüksək nəticələr ilə sinifdəki digər şagirdlərə nisbətən daha tez bitirirsə, bu, şagirdin həmyaşdlarından daha qabaqcıl olduğuna işarədir.

İstedadlı şagirdlərin ikinci xüsusiyyətini - mövzu haqqında anlayışlarını yoxlamaq bir az daha çətin ola bilər. Müəllimlər tez-tez bu şagirdləri öz təxminlərinə görə tanıya bilərlər, ancaq bir

neçə üsul bu şagirdləri müəyyən etmə prosesinin daha elmi olmasına kömək edə bilər. Məsələn, şagirdlər iş vərəqində, testdə və ya sadəcə sinifdə suallara cavab verərkən bir mövzu haqqında daha dərin biliklər nümayiş etdikdə müəllim qeydlər apara bilər. Başqa bir misal, şagirdlərə bir mövzu haqqında daha yüksək səviyyəli düşüncədən istifadə etmələrini tələb edən bir tapşırıq verməkdir. Beləliklə, müəllim bu cür şagirdlərin cavablarını müqayisə, təhlil edə bilər. Bunu bacaran şagirdlər istedadlı hesab oluna bilərlər.

İstedadlı şagirdlərin digər xüsusiyyəti onların maraqlı dairələridir. İstedadlı şagirdlər bir mövzuya daha çox maraqlı göstərilirlər və daha çox suallar verirlər. Bu cür şagirdlər təhsil, elm və yeniliklər ilə həmyaşdlarından daha çox maraqlanırlar və sual verirlər. Bir şagirdin istedadlı olduğunu müəyyən etmək üçün sadəcə cavab verdiyi sualların növünü və sayını ölçmək kifayət etməz, bu cür məlumatları da qeyd etmək şagird haqqında daha geniş təsvirə malik olmağa kömək edəcək.

Bir şagirdin istedadlı olub-olmadığını müəyyən etməyə kömək edəcək çoxlu testlər də var. Ancaq bunlar müəllim müşahidəsini əvəz edə bilməz. Bəzi şagirdlər istedadlı ola bilər, lakin standart test sahəsində zəif ola bilərlər. Bu cür uşaqların valideynlər və müəllimlər tərəfindən aşkarlanması üçün müşahidəyə ehtiyacları olur.

Bütün bu sadalananlar - tapşırığı yerinə yetirmə sürəti, mövzunun anlaşılması, maraqlı dairələri və standart ballar şagirdin istedadlı olub-olmadığını müəyyən etməyə kömək edə bilən amillərdir. Müəllimlər bu amillərdən xəbərdar olmalı və onları müşahidə etməyə çalışmalıdırlar, çünki istedadlı bir şagirdin erkən müəyyən edilməsi, şagirdin qabiliyyətinə bərabər bir səviyyədə böyüməsi və inkişaf etməsi üçün lazım olan qaynaqları tapmasına kömək edə bilər.

Tural ALIŞOV,
ARTİ-nin İstedadlı uşaqlarla iş şöbəsinin müdiri

ARTİ-nin həyata keçirdiyi innovativ layihələr

Əldə olunan nəticələr hədəflərin uğurla reallaşacağını şərtləndirir

Tarixin zaman axışı baxımından 30 il kiçik bir müddət olsa da, Azərbaycan müstəqillik qazanandan bəri ötən otuz il ərzində çox böyük inkişaf yolu keçmişdir. Bu inkişaf iqtisadiyyatın və cəmiyyətin bütün sahələrini ehtiva etməklə, düzgün siyasi strategiyaların tətbiqi, iqtisadi və sosial sabitliyin təmin olunması nəticəsində mümkün olmuşdur. Cəmiyyətin sosial rifah səviyyəsinin davamlı artması, iqtisadi artımın sürətlənməsi, azad edilmiş ərazilərin rekonstruksiyası və əhalinin qaydışının təmin edilməsi, rəqabətli insan kapitalının yetişdirilməsi növbəti onillik üçün Azərbaycan dövlətinin prioritetləri kimi müəyyən olunmuş, hədəflərə çatmaq üçün bütün resurslar səfərbər edilmişdir.

Qarabağ savaşındakı qələbə etmə prosesinin daha elmi olmasına kömək edə bilər. Məsələn, şagirdlər iş vərəqində, testdə və ya sadəcə sinifdə suallara cavab verərkən bir mövzu haqqında daha dərin biliklər nümayiş etdikdə müəllim qeydlər apara bilər. Başqa bir misal, şagirdlərə bir mövzu haqqında daha yüksək səviyyəli düşüncədən istifadə etmələrini tələb edən bir tapşırıq verməkdir. Beləliklə, müəllim bu cür şagirdlərin cavablarını müqayisə, təhlil edə bilər. Bunu bacaran şagirdlər istedadlı hesab oluna bilərlər.

Qarabağ savaşındakı qələbə etmə prosesinin daha elmi olmasına kömək edə bilər. Məsələn, şagirdlər iş vərəqində, testdə və ya sadəcə sinifdə suallara cavab verərkən bir mövzu haqqında daha dərin biliklər nümayiş etdikdə müəllim qeydlər apara bilər. Başqa bir misal, şagirdlərə bir mövzu haqqında daha yüksək səviyyəli düşüncədən istifadə etmələrini tələb edən bir tapşırıq verməkdir. Beləliklə, müəllim bu cür şagirdlərin cavablarını müqayisə, təhlil edə bilər. Bunu bacaran şagirdlər istedadlı hesab oluna bilərlər.

Qarabağ savaşındakı qələbə etmə prosesinin daha elmi olmasına kömək edə bilər. Məsələn, şagirdlər iş vərəqində, testdə və ya sadəcə sinifdə suallara cavab verərkən bir mövzu haqqında daha dərin biliklər nümayiş etdikdə müəllim qeydlər apara bilər. Başqa bir misal, şagirdlərə bir mövzu haqqında daha yüksək səviyyəli düşüncədən istifadə etmələrini tələb edən bir tapşırıq verməkdir. Beləliklə, müəllim bu cür şagirdlərin cavablarını müqayisə, təhlil edə bilər. Bunu bacaran şagirdlər istedadlı hesab oluna bilərlər.

Qarabağ savaşındakı qələbə etmə prosesinin daha elmi olmasına kömək edə bilər. Məsələn, şagirdlər iş vərəqində, testdə və ya sadəcə sinifdə suallara cavab verərkən bir mövzu haqqında daha dərin biliklər nümayiş etdikdə müəllim qeydlər apara bilər. Başqa bir misal, şagirdlərə bir mövzu haqqında daha yüksək səviyyəli düşüncədən istifadə etmələrini tələb edən bir tapşırıq verməkdir. Beləliklə, müəllim bu cür şagirdlərin cavablarını müqayisə, təhlil edə bilər. Bunu bacaran şagirdlər istedadlı hesab oluna bilərlər.

Peşəkar kadr hazırlığı istiqamətində ARTİ-nin həyata ke-

çirdiyi və effektivliyini sübuta yetirmiş layihələrdən biri də "Kibertəhlükəsizlik" təlim layihəsidir. Məqsədi Azərbaycanda informasiya təhlükəsizliyinin səviyyəsini artırmaq, bu sahədə mütəxəssislərin yetişdirilməsinə, həmçinin informasiya cəmiyyətinin və kibertəhlükəsizlik icmasının qurulmasına dəstək verməkdən ibarət olan layihə 2019-cu ilin dekabr ayından etibarən icra olunur. İştirakçıların seçim prosesi vasitəsilə müəyyən olunan bu layihədə təhsilalanlar altı ay müddətində nəzəri biliklər əldə etməklə yanaşı, praktik sənətlərə də yiyələnirlər. Beynəlxalq təcrübəli ekspertlər tərəfindən ingilis dilində aparılan kurslarda təhsilalanlar təhlükəsizlik prinsipləri, etik hakerlik, infrastruktur və veb təbiiqlərin təhlükəsizliyi mövzularında təlimlər almış, təlimlərin sonunda tələbələr ümumilikdə 13 komanda layihəsi hazırlamışlar. Təqdim olunmuş layihələr dronlarla gələcəyə uçuş, "ThreatPoint", Kiberöyrən, "Password" və bu kimi istiqamətləri əhatə edir ki, bununla ölkəmizdə məşin öyrənməsi, dərin öyrənmə, sensorların inteqrasiyası, korporativ işçi və individual şəxslərin kibertəhlükələrə qarşı hazırlanmasına töhfə verir. Layihənin məzənləri bank və maliyyə sektorunda, dövlət və kommersiya təşkilatlarında fəaliyyətə başlayıblar.

Layihənin məzənlərindən Hüseyn Qəmbərov Azərbaycanda bu il ilk dəfə qatıldığı "WorldSkills Asia 2021" bacarıq yarışlarında ümumi reytingdə 707 bal ilə ölkələr üzrə 3-cü, fərdi şəkildə 4-cü yeri tutaraq uğur əldə etmişdir.

Qısa zamanda əldə edilən nəticələr istifadə olunan resursların uzunmüddətli perspektivdə rəqabətli insan kapitalının yetişdirilməsinə, ölkə iqtisadiyyatı qarşısında qoyulan hədəflərin uğurla reallaşdırılacağına sözçüsüdür.

Səbinə BABAYEVA,
ARTİ-nin Peşə və ömürboyu təhsil şöbəsinin müdiri

BSU-nun ustad müəllimləri

MÜƏLLİM

adi cəmiyyətdə zaman-zaman çəkisini dəyişmiş, amma öz qədir-qiyətini daim saxlamış, həmişə ehtiramla çəkilmişdir.

“Müəllim-el atasıdır” deyib qədirbilən xalqımız. Heç şübhəsiz ki, bu kələmin məğzində müəllimin təkca xalqın övladına elm-bilik vermək qabiliyyəti deyil, onun gənc nəslin təlim-tərbiyəsindəki əvəzsiz rolu, bu nəslin bir vətəndaş kimi, layiqli bir insan kimi yetişməsində ümdə vəzifəsi və iş-tiraki vurğulanır. Bu çətin, keşməkeşli, əzablı həyat və yaradıcılıq yolunda müəllimin hansı səviyyədə olması tələbini cəmiyyətin həmişə özü müəyyən etmişdir. Bu, çox ədalətli tələb kimi müəllimin yaradıcı qüvvəsinin meyarına çevrilmiş bir kateqoriya kimi səslənmişdir; təhsil ləyaqətli insan tərbiyəsinin əsas hissəsidir. Buna görə də müəllim təlim-tərbiyə sistemində, təhsil məkanında özü nümunəyə çevrilmişdir.

Fransız yazıçısı və şairi Antuan de Sent-Ekzüperi demişdir: “İnsanı tərbiyə-təhsil sistemi yaradır”. İnsan həyatının mənası yaradıcı təfəkkürün reallaşdırılmasıdır, bu işdə müəllimin rolu, bəlli olduğu kimi, əvəzolunmazdır. Bu halda müəllimin özünün yaradıcı təfəkkürünün mütəqə ifadəsi üzə çıxır: yaxşı müəllim həqiqəti aşılaraq, onu təqdim edir, ustad müəllim isə bu həqiqəti tapmaq, onu dərk etmək yollarını öyrədə bilir.

Məqalədə belə ustad müəllimlərdən biri-filologiya elmləri doktoru, Bakı Slavyan Universitetinin (BSU) Müasir rus dili kafedrasının professoru, Əməkdar elm xadimi Lidiya Qranovskayanın həyat və yaradıcılıq yoluna nəzər salmağı qarşıya məqsəd qoymuşuq.

Lidiya Qranovskayanın elmi-pedaqoji fəaliyyətinin faktiki göstəricilərinə nəzər salmadan öncə əsaslı bir faktı şərh etmək istərdik.

Görkəmli alim, professor Məmməd Tağıyevin təməlini qoyduğu Azərbaycan rusistikası kimi qüdrətli və Cənubi Qafqazda öz layiqli yerini tutmuş elmi məktəbin bərqərar olub, inkişaf etməsində Lidiya Qranovskayanın öz yeri, öz dəst-xətti olmuşdur. Hələ o vaxtlar - keçən əsrin 60-cı illərində Lidiya Qranovskaya Rusiya elmi rusistika mərkəzləri ilə sıx əlaqədə olurdu, Azərbaycanda filologiya elminin bu sahəsində görülən işləri Rusiya alimlərinin nəzərinə kifayət qədər ciddi arqumentlərlə çatdırırdı, ümumən Sovet İttifaqı məkanında Azərbaycan rusistikasını layiqincə təmsil etmək, Azərbaycan alimlərini tanımaq işində professor Məmməd Tağıyevə, Firudin Hüseynova və digər görkəmli alimlərimizə dəstək olurdu.

Beləliklə, Lidiya Qranovskaya keçmiş M.F.Axundov adına Azərbaycan Pedaqoji Rus Dili və Ədəbiyyatı İnstitutunun (APRDƏ), sonralar bu institutun davamçısı olan BSU-nun Qafqaz regionunda rusistika mərkəzinə çevrilməsində önəmli işlər görmüşdür: beynəlxalq və ümumittifaq elmi konfransların BSU-da təşkil olunmasında o, əvəzsiz rol oynamışdır. Professor Lidiya Qranovskaya bu gün də universitetimizin Rusiya Federasiyasının Azərbaycan Respublikasındakı Səfirliyi, Rusiya Mədəniyyət-İnformasiya Mərkəzi ilə əlaqələrinin möhkəmlənməsində fəal iştirak edir, görüşlər keçirir, mühazirələr oxuyur.

Azərbaycanda rus dilinin üslubiyatı problemlərinin araşdırılması sahəsində Lidiya Qranovskayanın adı birincilər sırasında dayanır, o, rusistikanın bu aspektinin inkişafına rəhbərlik edir: “Azərbaycanda rus dili və ədəbiyyatı” jurnalında stilist-redaktor kimi fəaliyyətini davam etdirir, universitetimizin “Elmi əsərlər” məcmuəsinin 10 ildən artıq redaktoru olmuşdur.

Lidiya Qranovskayanın insani, vətəndaşlıq mövqeyindən də danışmaq lazım bilirik. 1935-ci il iyunun 20-də Kiyev şəhərində anadan olan Lidiya Qranovskaya 5 yaşında olarkən valideynləri ilə Kiyevdən Bakıya təxliyyə olunmuşdur. Bakıda oxuyub, təhsil almış, burada ailə həyatı qurmuşdur. 1956-cı ildə M.F.Axundov

Müəllim-alim ömrünün şərəfi

Elmi-pedaqoji fəaliyyət onun ömür yolu, tale yazısıdır

adına APRDƏ-ni (indiki BSU) bitirmişdir. Həmin dövrdən bu ali təhsil müəssisəsində işləyir, bir pedaqoq və alim kimi məhz burada formalaşmışdır. 65 ildən çoxdur ki, BSU-da vicedanla xalqımızın övladlarına rus dilinin nəzəri leksikologiyasından və ümumi ritorikadan dərs deyir. Ötən əsrin 90-cı illərinin ağrı-acısına dözməyən bir çox rusdilli ailələrin respublikamızdan köçüb getməsi hamıya məlumdur. Soruşanda ki, bəs nə əcəb, siz köçməmişiniz, cavab verir: “Mənim Vətənim Azərbaycandır: müharibənin qanlı-qadalı günlərində mənə ana kimi isti, çərəklili qucağını açmış bu diyara necə xəyanət edim? Atamın, anamın, ömür-gün yoldaşının uyudub edəcəyəm?! Bir də, bilirsiniz, mən öz kollektivimi, öz sevimli tələbələrimi, özüm hazırladığım alimləri necə tərk edə bilərəm?! Belə bir fikir mənim nə ağılıma, nə də təfəkkürümə sığmır”.

Lidiya Qranovskaya ilk elmi əsərlərindən artıq özünün bir tədqiqatçı kimi böyük elmi potensiala malik olduğunu göstərmişdir. O, 1965-ci ildə “XVII-XX əsrlərdə rus dilində rəng bildirən sifətlər” mövzusunda yazdığı namizədlik dissertasiyasını akademik N.Şvedovanın rəhbərliyi ilə müdafiə etmişdir. Bu, rus dilində sözlərin leksik-semantik qruplarının bir neçə əsr ərzində formalaşmasına və işlənilməsinə həsr olunmuş, dilçilərin xüsusi marağına səbəb olmuş ilk tədqiqat əsərlərindən biri idi.

1970-ci illərdə Lidiya Qranovskaya rus mühacirətinin dilini öyrənməyə çalışmışdır. Bu mövzu sonralar geniş vüsət almışdır. Tədqiq edilən material onun “XIX əsrin sonu və XX

əsrin əvvəllərində rus ədəbi dilinin leksikasının inkişafı” mövzusunda elmlər doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün 1981-ci ildə müdafiə etdiyi dissertasiyasının əsasını təşkil edir.

Professor Lidiya Qranovskayanın elmi əsərləri çoxşaxəli xarakterə malikdir. Lakin alimin diqqət mərkəzində həmişə rus ədəbi dilinin tarixi durur. O, bir neçə kitab və lüğətin müəllifidir. Onlardan “Rus dilinin üslubiyatı” (Bakı, 1971), “XIX əsrin sonu və XX əsrin əvvəli rus dilinin leksikası” (Moskva, 1991), “Rus dili səpələndə” (Moskva, 1955), “Ritorika” (Moskva, 2004), “İncildəki ad və qanadlı ifadələr lüğəti” (Moskva, 2003), “İncil toponimləri” (Bakı, 2005), “İncilin bitki aləmi” (Bakı, 2005), “Məcaz və fiqurlar” (Bakı, 2010), “1918-1921-ci illər və vətəndaş müharibəsi dövrünün rus leksikası” (Bakı, 2019) və “Vətəndaş müharibəsi zamanlarının rus leksikası” (Moskva, 2021) göstərmək olar.

Professor Lidiya Qranovskaya “Rusca-azərbaycanca lüğət”in (Bakı, 1997) tərtibçilərindən biri, dördcildli “Azərbaycan-rusca lüğət”in (Bakı, 1986-2000) rəyçisidir.

Lidiya Qranovskayanın təhsil sahəsində xidmətləri böyükdür. O, tələbə və magistrantlar üçün proqramların, metodik və dərs vəsaitlərinin müəllifidir. Leksikologiya, üslubiyat, mətn dilçiliyi, ritorika fənlərindən mühazirələr oxuyur.

Tanınmış alim Lidiya Qranovskaya “Bakı Slavyan Universitetində mühazirələr” seriyasından “Rus fəlsəfi ədəbi dili və üslubu” (Bakı, 2017), “Rus klassik ədəbi dili birinci dalğa-mühacirlərin şərhlərində” (Bakı,

2013), “Dövlet Dumasında ritorika” (1906-1917), (Bakı, 2013) və başqa materiallarla “Rus ədəbi dilinin tarixi” və “Ritorika” kurslarına layiqli töhfələr vermişdir.

Lidiya Qranovskayanın rəhbərliyi ilə 1 nəfər elmlər doktoru, 14 nəfər elmlər namizədi hazırlanmışdır. Azərbaycanda yüksəkixtisaslı elmi-pedaqoji kadrların hazırlanmasında fəal iştirakına və əldə etdiyi yüksək elmi nailiyyətlərə görə 2015-ci ildə Lidiya Qranovskaya Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə “Əməkdar elm xadimi” fəxri adı verilmişdir.

Lidiya Qranovskaya universitet Elmi Şurasının, BSU-nun nəzdində fəaliyyət göstərən ixtisaslaşdırılmış Müdafiə Şurasının üzvü, “Azərbaycanda rus dili və ədəbiyyatı” jurnalının elm şöbəsinin müdürüdür.

Lidiya Qranovskaya bütün elmi-pedaqoji və elmi-yaradıcı fəaliyyətini sosial-ictimai, elmi-nəzəri və digər aspektlərdə daim həyata keçirməyə çalışmışdır. Dərs dediyi tələbələr, magistrantlar, rəhbərlik etdiyi doktorantların onun adını böyük hörmət və razılıqla çəkirlər.

Lidiya Qranovskaya bir tədqiqatçı alim kimi elmi yaradıcılığı sahəsində araşdırmalarını əsaslı və daha dərinədə aparmağa çalışır. Eyni zamanda elmi tədqiqatlarında müdaxilənin inandırıcı olmasını təmin etməklə ciddi faktlara və sübutlara istinad edir.

Alimin elmi-pedaqoji fəaliyyətinə nəzər saldıqda onun qarşısına qoyduğu böyük məqsədlər uğrunda mübarizə apardığının şahidi oluruq. Elmi-pedaqoji fəaliyyət onun ömür yolu, tale yazısıdır.

Lidiya Qranovskayanın yüksək şəxsi keyfiyyətləri sırasında mühakimə yürütmək qabiliyyəti, sadəlik, təvazökarlıq professor-müəllim həyatının və tələbələrin arzu və isteklərini hiss etmək, onlara qayğı ilə yanaşmaq, diqqətlə dinləmək, lazımı məsləhətlər vermək və digər bu kimi keyfiyyətləri xüsusilə qeyd etmək lazımdır. O, çoxşaxəli məhsuldar fəaliyyətə və yaradıcılığa malik, ətrafındakı insanların, işlədiyi kollektivin böyük hörmət və ehtiramını qazanmış sadə və xeyirxah insandır.

Lidiya Qranovskaya möhkəm cansağlığı, şərəfli, müqəddəs və məsuliyyətli elmi-pedaqoji fəaliyyətində uğurlar arzulayırıq.

**Validə İSAZADƏ,
Nəsirəgə MƏMMƏDOV,
BSU-nun Müasir rus
dili kafedrasının professorları**

Görkəmli alim, professor Məmməd Tağıyevin təməlini qoyduğu Azərbaycan rusistikası kimi qüdrətli və Cənubi Qafqazda öz layiqli yerini tutmuş elmi məktəbin bərqərar olub, inkişaf etməsində Lidiya Qranovskayanın öz yeri, öz dəst-xətti olmuşdur.

Professor Lidiya Qranovskaya bu gün də universitetimizin Rusiya Federasiyasının Azərbaycan Respublikasındakı Səfirliyi, Rusiya Mədəniyyət-İnformasiya Mərkəzi ilə əlaqələrinin möhkəmlənməsində fəal iştirak edir, görüşlər keçirir, mühazirələr oxuyur.

Azərbaycanda rus dilinin üslubiyatı problemlərinin araşdırılması sahəsində Lidiya Qranovskayanın adı birincilər sırasında dayanır, o, rusistikanın bu aspektinin inkişafına rəhbərlik edir.

Azərbaycanda yüksəkixtisaslı elmi-pedaqoji kadrların hazırlanmasında fəal iştirakına və əldə etdiyi yüksək elmi nailiyyətlərə görə 2015-ci ildə Lidiya Qranovskaya Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə “Əməkdar elm xadimi” fəxri adı verilmişdir.

"Biz onları unutmadıq! unutdurmamıq!.."

Ölümü ilə tarix yazan şəhidimiz!

Ermənistanın 27 sentyabr 2020-ci ildə ölkəmizə qarşı növbəti hərbi təcavüzünə cavab olaraq Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələri Ali Baş Komandanın rəhbərliyi altında torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi məqsədilə Vətən müharibəsinə başlamışdır. Vətən oğulları - igid əsgər və zabitlərimiz qəhrəmancasına və şücaətlə döyüşərək Ermənistan silahlı qüvvələrinə sarsıdıcı zərbələr endirmiş, illər ərzində Ermənistanın işğal altındakı torpaqlarımızda qurduğu mürəkkəb konstruksiyalı mühəndis-istehkam və bunker sistemlərini darmadağın etmiş və torpaqlarımızı işğalçılardan təmizləmişdir.

dan olmuşdur. İlk təhsilini Potu kənd Məhəmmədov adına orta məktəbdə alıb. 2016-cı ildə həqiqi hərbi xidmətə çağırılıb. Xidmətini Hərbi Dəniz Qüvvələrində nüməvi əsgər kimi başa vuraraq 2017-ci ildə tərxis olunub. Xidmətini başa vurub geri dönməsinə baxmayaraq İntiqam hərbiçi olmaq arzusu ilə yaşayır. Nəhayət, öz arzusunu 2019-cu ilin dekabr ayında gerçəkləşdirir. O, Murovdağ istiqamətində MAXE kimi fəaliyyətə başlayır. İntiqam hər zaman mərd, qorxmaz, igid gənc kimi yoldaşlarından seçilən olub. Azərbaycan Silahlı Qüvvələri Quru Qoşunlarının əsgəri olan İntiqam Şirəliyev 2020-ci il sentyabrın 27-də Ermənistanın işğal altında olan ərazilərin azad edilməsi və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpa olunması üçün başlanan Vətən müharibəsi zamanı Murovdağ istiqamətində gedən döyüşlərdə savaşıb. Sentyabrın 29-da Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri Azərbaycan-Ermənistan dövlət sərhədinin Kəlbəcər istiqamətində mövqələrimizi ələ keçirmək məqsədilə artilleriya atəşindən istifadə edərək hücumu keçməyə cəhd göstərmiş, Əks hücumu keçən Azərbaycan ordusu işğal altında olan torpaqlarımızın azad olunması uğrunda əməliyyat keçirib, həmin döyüşdə mahir top komandiri olan İntiqam düşmənin bir neçə postunu darmadağın edərək özü də qəhrəmancasına şəhid

olub. Şəhid bir gün sonra doğulduğu Potu kəndində torpağa tapşırılıb.

Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi uğrunda döyüş əməliyyatlarına qatılan və hərbi hissə qarşısında qoyulmuş tapşırıqların icrası zamanı vəzifə borcunu şərəflə yerinə yetirdiyi üçün İntiqam Şirəliyev Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 15.12.2020-ci il tarixli Sərəncamına əsasən ölümündən sonra "Vətən uğrunda", "İgidliyə görə", "Kəlbəcərin azad olunmasına görə" medalları ilə təltif edilib. Anası Almas Şirəliyeva şəhid oğlu haqqında deyir ki, İntiqam Vətənə bağlı övlad idi, elə bil Vətən onu çağırırdı. Hər dəfə anası ilə danışarkən deyib ki, narahat olmayın, mən elə bir adla qayıdacağam ki, hamının başını uca edəcəyəm. Həqiqətən də İntiqam ölümü ilə tarix yazan igidlərdən biri oldu. Şəhidin adını əbədiləşdirmək üçün öz yaşadığı evin həyətinə xatirəsinə şəhid bulığı kompleksi inşa edilib. Şəhidin anası Almas Şirəliyeva xatirəsinin əbədiləşdirilməsində göstərdikləri köməkləyə görə hər kəsə minnətdarlığını bildirib.

Vətən sağ olsun!
Qarabağ Azərbaycandır!

Vüsələ SADIQOVA,
ADPU-nun nəzdində
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji
Kollecinin coğrafiya müəllimi

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi

Naxçıvan Dövlət Universiteti

aşağıdakı kafedrlar üzrə müsabiqə

ELAN EDİR

Kafedra müdiri vəzifəsini tutmaq üçün

1. Nəqliyyat mühəndisliyi və texniki fənlər

Kafedrlarda boş olan vəzifələri tutmaq üçün

1. Azərbaycan tarixi kafedrası	- professor	- 1 yer (0.5 ştat)
2. Baytarlıq təbabəti kafedrası	- dosent	- 1 yer (0.5 ştat)
3. Beynəlxalq münasibətlər kafedrası	- müəllim	- 1 yer
4. Bədən tərbiyəsi və idman kafedrası	- baş müəllim	- 1 yer
5. Bələdiyyə və turizm kafedrası	- müəllim	- 1 yer (0.5 ştat)
	- müəllim	- 2 yer
6. Biologiya	- professor	- 1 yer
7. Çağırışqədərki hazırlıq və mülki müdafiə kafedrası	- baş müəllim	- 1 yer
	- dosent	- 1 yer (0.5 ştat)
8. Dünya iqtisadiyyatı və menecment kafedrası	- dosent	- 2 yer (0.5 ştat)
9. Əzəçilik və biokimya kafedrası	- müəllim	- 1 yer (0.5 ştat)
10. Fəlsəfə və sosial iş kafedrası	- müəllim	- 2 yer
11. Fənlərin TM və texnologiya müəllimliyi kafedrası	- baş müəllim	- 1 yer
	- müəllim	- 1 yer
12. Fortepiano kafedrası	- baş müəllim	- 2 yer
	- baş müəllim	- 2 yer
	- dosent	- 1 yer (0.5 ştat)
13. Hüquq fənləri kafedrası	- müəllim	- 2 yer (0.5 ştat)
	- müəllim	- 3 yer
	- dosent	- 1 yer (0.5 ştat)
14. Xalq çalğı alətləri kafedrası	- baş müəllim	- 1 yer (0.5 ştat)
	- baş müəllim	- 1 yer
	- dosent	- 1 yer
15. İqtisadiyyat kafedrası	- müəllim	- 2 yer
	- baş müəllim	- 1 yer
	- dosent	- 1 yer (0.5 ştat)
	- dosent	- 1 yer
16. İnformatika kafedrası	- müəllim	- 1 yer (0.5 ştat)
	- müəllim	- 1 yer
	- baş müəllim	- 3 yer
	- dosent	- 1 yer (0.5 ştat)
	- dosent	- 1 yer
17. İngilis dili və metodika kafedrası	- müəllim	- 4 yer
	- baş müəllim	- 1 yer
18. İngilis dili və tərcümə kafedrası	- müəllim	- 1 yer
	- dosent	- 1 yer (0.5 ştat)
19. Jurnalistika və xarici ölkələr ədəbiyyatı kafedrası	- baş müəllim	- 1 yer (0.5 ştat)
	- dosent	- 1 yer (0.5 ştat)
20. Kimya kafedrası	- baş müəllim	- 1 yer
21. Meliorasiya və geodeziya mühəndisliyi kafedrası	- müəllim	- 1 yer
	- dosent	- 1 yer (0.5 ştat)
22. Memarlıq kafedrası	- müəllim	- 1 yer (0.5 ştat)
23. Musiqi təlimi kafedrası	- baş müəllim	- 2 yer
24. Musiqinin tarixi və nəzəriyyəsi kafedrası	- müəllim	- 1 yer
	- dosent	- 1 yer
25. Mühəsibat uçotu və maliyyə kafedrası	- dosent	- 1 yer
26. Muzeyşünaslıq, arxiv işi və kitabxanaçılıq kafedrası	- baş müəllim	- 1 yer
27. Orkestr alətləri və dirijorluq kafedrası	- baş müəllim	- 1 yer
	- müəllim	- 1 yer (0.5 ştat)
28. Roman-German dilləri kafedrası	- baş müəllim	- 2 yer
	- dosent	- 1 yer (0.5 ştat)
29. Rus və şərq dilləri kafedrası	- müəllim	- 1 yer (0.5 ştat)
	- müəllim	- 2 yer
	- baş müəllim	- 1 yer
30. Teatr və mədəniyyətşünaslıq kafedrası	- müəllim	- 1 yer (0.5 ştat)
	- dosent	- 1 yer (0.5 ştat)
31. Təməl tibb fənləri kafedrası	- müəllim	- 1 yer (0.5 ştat)
	- müəllim	- 1 yer
32. Təsviri incəsənət kafedrası	- baş müəllim	- 1 yer
	- baş müəllim	- 1 yer
33. Ümumi riyaziyyat kafedrası	- dosent	- 1 yer (0.5 ştat)
34. Ümumi tarix kafedrası	- baş müəllim	- 1 yer
	- dosent	- 1 yer (0.5 ştat)
35. Ümumi təbabət və kliniki fənlər kafedrası	- baş müəllim	- 1 yer
	- müəllim	- 2 yer (0.5 ştat)
36. Ümumi və nəzəri fizika kafedrası	- baş müəllim	- 1 yer

Müsabiqə üçün sənədlər bu elan qəzetdə dərc olunduğu gündən bir ay müddətində müvafiq qaydada təqdim edilə bilər.

Ünvan: Naxçıvan şəhəri, Universitet şəhərciyi

Telefon: (036)545-23-66/10-01

REKTORLUQ

Uşaq-gənclər idman-şahmat məktəblərinin yetirmələri Avropa çempionu oldular

15-21 oktyabr 2021-ci il tarixlərində Avropa Şahmat İttifaqının təşkilatçılığı ilə şahmat üzrə hibrid formatda Avropa birinciliyi keçirilib.

8-20 yaşadək oğlan və qızlar arasında təşkil olunan birincilikdə “Təhsil” Respublika İdman Mərkəzinin Sumqayıt şəhər 2 nömrəli Uşaq-Gənclər İdman-Şahmat Məktəbinin yetirməsi Uğur İlyaslı 18 yaşlı oğlanlar, “Təhsil” Respublika İdman Mərkəzinin 4 nömrəli İxtisaslaşdırılmış Olimpiya Ehtiyatları Uşaq-Gənclər İdman-Şahmat Məktəbinin yetirməsi Ayan Allahverdiyeva 16 yaşadək qızlar arasında 7.5 xal toplayaraq Avropa çempionu adını qazanıblar.

Birincilikdə “Təhsil” Respublika İdman Mərkəzinin Sumqayıt şəhər 2 nömrəli Uşaq-Gənclər İdman-Şahmat Məktəbinin digər yetirməsi Mələk İsmayıl 18 yaşlı qızlar arasında 7 xal toplayaraq Avropa birinciliyinin gümüsü, “Təhsil” Respublika İdman Mərkəzinin Gəncə şəhər 2 nömrəli uşaq-gənclər idman-şahmat məktəbinin yetirməsi Səadət Bəşirli 10 yaşadək qızlar arasında 6.5 xal toplayaraq bürünc mükafatna layiq görülüblər.

“AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ”

Qəzet 1934-cü ildən çıxır

Baş redaktor	Sarvan İbrahimov	538-21-55
Mühasibatlıq		539-67-74
Reklam və elanlar		539-20-77 (tel./faks)

Ünvan: AZ-1100, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə 23 M, Mətbuat Evi, 5-ci mərtəbə

Qəzet “Azərbaycan müəllimi”nin kompüter mərkəzində yığılır və “Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunur

Qəzet hər həftənin cümə günü çıxır

Bank hesabımız

Azərbaycan Beynəlxalq Bankı Şərifzadə filialı
Kodu: 805142 VÖEN: 9900001881
M/h: AZ 03 NABZ 0135010000000002944
S.W.I.F.T.: IBAAZAZ 2X

“Azərbaycan müəllimi” qəzeti redaksiyası
Hesab № AZ80 IBAAZ38060019443164986350
VÖEN: 1300397831

Lisənziya № 022327, İndeks: 0003, Tiraj 7984 Sifariş 2160

Məsul nəvbətçi: Ş.Cəfərov

Etibarsız sayılır

Bakı şəhər 116 nömrəli tam orta məktəbi 2008-ci ildə bitirmiş Abbasov Azad Aydın oğluna verilmiş B-493296 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin nəzdində Humanitar Kolleç tərəfindən 2016-cı ildə Mikayılova Bahar Ədilşah qızına verilmiş AA-116241 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 277 nömrəli idman təmayüllü tam orta məktəbi 2018-ci ildə bitirmiş Ağayev Ağa Hilal oğluna verilmiş E-143660 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyası tərəfindən 2006-cı ildə Şirinov Orxan Adil oğluna verilmiş B-064912 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

M.F.Axundov adına Pedaqoji Rus dili və Ədəbiyyat İnstitutu (indiki Bakı Slayvan Universiteti) tərəfindən 1992-ci ildə Mustafayeva (Rüstəmova) Limuzər İxtiyar qızına verilmiş ΦB-I-089348 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Fizika-riyaziyyat və informatika təmayüllü liseyi 2004-cü ildə bitirmiş Məmmədov Cəfər Səfər oğluna verilmiş B-096493 nömrəli orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şəki Pedaqoji Kolleci tərəfindən 2005-ci ildə Əsgərova Aygün Məmməd qızına verilmiş BB-II-021809 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şəki şəhər 21 nömrəli tam orta məktəbi 2014-cü ildə bitirmiş Hümətov Namiq Rüşad oğluna verilmiş A-377680 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Göygöl rayon Üçtəpə kənd tam orta məktəbi 2008-ci ildə bitirmiş Hüseynov Elvin Asadil oğluna verilmiş B-542876 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Xarici Dillər Təmayüllü Gimnaziyası 2006-cı ildə bitirmiş Məmmədov Fərid Arif oğluna verilmiş B-252773 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 252 nömrəli məktəb-liseyi 2000-ci ildə bitirmiş Hacıyev Səbuhi Rövşən oğluna verilmiş AN-325092 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Naxçıvan şəhər 7 nömrəli tam orta məktəbi 2006-cı ildə bitirmiş İbrahimov Orxan Məhərrəm oğluna verilmiş A-244300 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şəmkir rayon Düyərli 1 nömrəli kənd tam orta məktəbi 2005-ci ildə bitirmiş Aslanova (Qasımova) Afaq Arif qızına verilmiş B-177085 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Astara rayon O.Yəhyayev adına Şiyəkəran kənd 2 nömrəli tam orta məktəbi 2009-cu ildə bitirmiş Rzayeva Alvinə Katib qızına verilmiş B-640835 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Astara rayon A.Hüseynov adına Superibağ kənd tam orta məktəbi 2017-ci ildə bitirmiş Əzimov Şahverdi Muxtar oğluna verilmiş E-065241 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Astara rayon Kakalos kənd C.Cabbarlı adına kənd tam orta məktəbin IX sinfini 2002-ci ildə bitirmiş Cahangirov Ağaxan Ataxan oğluna verilmiş B-544060 nömrəli əsas təhsil haqqında şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Gəncə 38 nömrəli Texniki Peşə Məktəbi (indiki 1 nömrəli Gəncə Peşə Məktəbi) tərəfindən 1997-ci ildə Bəşirova (Əliyeva) Samirə İmaməli qızına verilmiş AB-029719 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ağdam rayon Mərzili kənd orta məktəbi tərəfindən 1992-ci ildə Zeynalov Əflatun Əli oğluna verilmiş A-238769 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sumqayıt şəhər 39 nömrəli tam orta məktəb tərəfindən 2001-ci ildə Nəsimov Fərid Abasqulu oğluna verilmiş A-512269 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 12 nömrəli tam orta məktəbi 2001-ci ildə bitirmiş Sayadov İlqar Fərid oğluna verilmiş A-511717 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Tibb Universiteti tərəfindən 2008-ci ildə Mirzəyeva Günay Əfrasiyab qızına verilmiş 0033 nömrəli vəsiqə (sertifikat) itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Naxçıvan Tibb Kolleci tərəfindən 2017-ci ildə Seyidova Nərimin Mirfəzil qızına verilmiş AA-088706 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bərdə Dövlət İdarəetmə və Texnologiya Kolleci tərəfindən 2015-ci ildə Musazadə Musa Natiq oğluna verilmiş AA-059542 nömrəli diploma əlavə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

N.K.Krupskaya adına Bakı Mədəni Maarif Məktəbi (indiki Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti nəzdində Humanitar Kolleç) tərəfindən 1987-ci ildə Məmmədova Yeganə Sabir qızına verilmiş BB-029466 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti tərəfindən 2016-cı ildə Hüseynov İbrahim Rəhim oğluna verilmiş A-101014 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ucar rayon 1 nömrəli məktəb-liseyin IX sinfini 2005-ci ildə bitirmiş Allahverdiyeva (Əhmədova) Türfə Ramiz qızına verilmiş A-234280 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ucar rayon 1 nömrəli məktəb-liseyi 2007-ci ildə bitirmiş Allahverdiyeva (Əhmədova) Türfə Ramiz qızına verilmiş B-462046 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ucar şəhər 2 nömrəli tam orta məktəbi 2013-cü ildə bitirmiş Abdurahimov Məhəmməd Əlipəşə oğluna verilmiş 229446 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ucar rayon Boyat kənd tam orta məktəbi 1997-ci ildə bitirmiş Hüseynova Zinurə Hüseyn qızına verilmiş A-206847 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Beyləqan rayon Ə.Rzayev adına Dünyamalılar kənd 2 nömrəli tam orta məktəbi 2000-ci ildə bitirmiş Rəşidova Günel Salman qızına verilmiş A-473018 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 94 nömrəli tam orta məktəbi 2006-cı ildə bitirmiş Cəfərova Aynurə Nizami qızına verilmiş B-331642 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Siyəzən rayon Məşrif kənd orta məktəbi 2015-ci ildə bitirmiş Qədiməliyeva Dilbər Nuhbala qızına verilmiş A-482965 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şərur Rayon Peşə Liseyi tərəfindən 2006-cı ildə Zeynalova Nazilə Telman qızına verilmiş BB-011339 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şərur şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbi 2005-ci ildə bitirmiş Zeynalova Nazilə Telman qızına verilmiş B-157660 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 158 nömrəli tam orta məktəbi 2011-ci ildə bitirmiş Cavadlı Cəfər Zabir oğluna verilmiş A-080927 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti tərəfindən 2007-ci ildə Məmmədova Ofeliya Novruz qızına verilmiş B-083112 nömrəli bakalavr diplomuna itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti tərəfindən 2016-cı ildə Paşayev Fərid Abuxan oğluna verilmiş C-060116 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Milli Aviasiya Akademiyası tərəfindən 2018-ci ildə Allahverdi Camal Şahin oğluna verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sumqayıt Dövlət Universiteti tərəfindən 2016-cı ildə Aslanlı Qəmzə Bağır qızına verilmiş A-082064 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Beyləqan rayon M.Fərzəliyev adına Kəbirli kənd 1 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2010-cu ildə bitirmiş Yusibova (Ağayeva) Günel Böyükkişi qızına verilmiş C- 917736 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sumqayıt şəhər 3 nömrəli peşə liseyi tərəfindən 2010-cu ildə Şahmuradov Ceyhun Ənvər oğluna verilmiş BB-052004 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Daxili İşlər Nazirliyinin Polis Akademiyası tərəfindən 2012-ci ildə Hacıyev Pərviz Akif oğluna verilmiş B-229747 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Qafqaz Universiteti (indiki Bakı Mühəndislik Universiteti) tərəfindən 2001-ci ildə Rəhimov İdrak Hamil oğluna verilmiş A-092093 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 194 nömrəli tam orta məktəbi 2011-ci ildə bitirmiş Əliyev Ədalət Əli oğluna verilmiş A-022567 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 194 nömrəli tam orta məktəbi 2008-ci ildə bitirmiş Yaşarlı Aysel Arzu qızına verilmiş B-576416 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 116 nömrəli axşam-qişə məktəbinin IX sinfini 2017-ci ildə bitirmiş Salmanov Əli İbrahim oğluna verilmiş CN-257089 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər A.Rzayev adına 223 nömrəli tam orta məktəbi 2001-ci ildə bitirmiş Ağayeva Aygün Arif qızına verilmiş AN-519701 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 225 nömrəli tam orta məktəbi 2020-ci ildə bitirmiş Zorbaz Cavid Mustafa oğluna verilmiş E-340427 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 83 nömrəli məktəb-liseyi 2014-cü ildə bitirmiş Səlimli Həmid Ağə Fuad oğluna verilmiş A-297313 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Salyan şəhər Ə.Kürçaylı adına 7 nömrəli məktəb-liseyi 2016-cı ildə bitirmiş Həsənova Rəmilə Fərmayıl qızına verilmiş A-564911 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

İdrak Liseyinin rəhbərliyi və pedaqoji kollektivi liseyin fizika müəllimi Şərifova Aynurə əzizi

NATƏVAN SALAYEVANIN

vaxtsiz vəfatından kədərli xəbərini bildirir və dərin hüznü başsağlığı verir.

Ali təhsilin gələcək potensial mənzarəsi

REYTING

İnkişaf
etməkdə olan
ölkələrin
universitetlərinin
2022-ci il üzrə
reytinqi
açıqlanıb

Rey- ting	Ali təhsil müəssisələri	Ölkə	Ümumi tələbə sayı	Tələbə- müəllim nisbəti	Əcnəbi tələbə sayı	Qadın-kəşi nisbəti
1	Peking University	Çin	31,606	10.2	19%	46 : 54
2	Tsinghua University	Çin	38,221	11.5	13%	34 : 66
3	Zhejiang University	Çin	40,352	11.8	20%	aks olunmayıb
4	Fudan University	Çin	33,140	11.1	12%	52 : 48
5	Shanghai Jiao Tong University	Çin	36,638	11.3	10%	43 : 57
6	Lomonosov Moscow State University	Rusiya Federasiyası	29,118	9.1	36%	54 : 46
7	University of Science and Technology of China	Çin	16,718	7.3	5%	aks olunmayıb
8	Nanjing University	Çin	37,137	17.1	9%	52 : 48
9	National Taiwan University (NTU)	Tayvan	24,810	11.4	12%	41 : 59
10	Moscow Institute of Physics and Technology (MIPT)	Rusiya	5,920	11.6	18%	26 : 74
11	Wuhan University	Çin	54,421	15.2	7%	aks olunmayıb
12	Southern University of Science and Technology (SUSTech)	Çin	4,245	8.4	1%	aks olunmayıb
13	Huazhong University of Science and Technology	Çin	56,709	16.2	5%	36 : 64
14	King Abdulaziz University	Səudiyyə Ərəbistanı	32,034	7.8	22%	54 : 46
15	University of the Witwatersrand	Cənubi Afrika Respublikası	26,873	24.3	8%	55 : 45
=16	University of Cape Town	Cənubi Afrika Respublikası	21,757	13.3	16%	54 : 46
=16	Taipei Medical University	Tayvan	6,140	9.9	10%	58 : 42
18	Indian Institute of Science	Hindistan	4,199	9.3	1%	27 : 73
19	University of São Paulo	Braziliya	82,323	16.5	3%	47 : 53
20	Tongji University	Çin	30,525	10.9	17%	48 : 52
21	Khalifa University	Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri	2,947	9.5	21%	57 : 43
22	Beijing Normal University	Çin	23,424	14.5	12%	aks olunmayıb
23	National Yang Ming Chiao Tung University	Tayvan	16,870	12.2	11%	35 : 65
24	Stellenbosch University	Cənubi Afrika Respublikası	24,733	26.1	8%	56 : 44
25	Central South University	Çin	54,903	19.9	3%	aks olunmayıb
26	National Research Nuclear University MEPhI	Rusiya Federasiyası	5,162	9.5	30%	38 : 62
27	China Medical University, Taiwan	Tayvan	7,971	17.4	10%	55 : 45
28	HSE University	Rusiya Federasiyası	28,901	16.0	12%	aks olunmayıb
=29	East China Normal University	Çin	27,424	14.5	14%	65 : 35
=29	King Saud University	Səudiyyə Ərəbistanı	34,952	10.1	11%	53 : 47
=29	Sun Yat-sen University	Çin	56,430	15.7	6%	50 : 50
32	Tianjin University	Çin	27,355	9.0	12%	aks olunmayıb
=33	Alfaisal University	Səudiyyə Ərəbistanı	2,724	10.1	34%	59 : 41
=33	Qatar University	Qatar	8,899	8.8	36%	76 : 24
=33	Semmelweis University	Macarıstan	9,887	9.2	33%	72 : 28
=36	University of Malaya	Malayziya	17,390	8.9	18%	60 : 40
=36	National Tsing Hua University	Tayvan	13,827	16.6	12%	41 : 59
38	Sichuan University	Çin	51,121	16.4	6%	50 : 50
39	University of Tartu	Estoniya	9,087	12.2	12%	68 : 32
40	King Fahd University of Petroleum and Minerals	Səudiyyə Ərəbistanı	6,706	8.4	11%	1 : 99
41	Peter the Great St Petersburg Polytechnic University	Rusiya Federasiyası	16,550	9.6	32%	39 : 61
42	Xi'an Jiaotong University	Çin	38,879	12.5	7%	35 : 65
43	United Arab Emirates University	Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri	7,121	8.4	17%	80 : 20
44	Sabancı University	Türkiyə	3,700	20.9	9%	38 : 62
45	South China University of Technology	Çin	41,095	13.3	5%	39 : 61
=46	Beihang University	Çin	30,837	12.9	7%	aks olunmayıb
=46	Nankai University	Çin	30,456	12.3	9%	55 : 45
=48	University of Campinas	Braziliya	29,466	16.5	3%	46 : 54
=48	Pontificia Universidad Católica de Chile	Çili	29,756	15.3	7%	aks olunmayıb
50	University of Iceland	İslandiya	9,023	15.5	11%	67 : 33

Oruc MUSTAFAYEV

Böyük Britaniyanın “Times Higher Education” (THE) jurnalı inkişaf etməkdə olan iqtisadiyyatlara malik ölkələrin universitetlərinin reytinqini (“Emerging Economies Universities Rankings 2022”) təqdim edib.

Bu il siyahıya 50 ölkədən və ərazidən ümumilikdə 698 təhsil müəssisəsi daxil olub. THE-nin yeni tədqiqata həsr olunmuş məruzəsində qeyd olunur ki, iqtisadiyyatları inkişaf edən ölkə universitetlərinin reytinqləri daha az ajiotaj doğurur. Lakin bu tədqiqat ali təhsilin gələcək potensial mənzarəsi haqqında məlumat verir, inkişaf etməkdə olan, ən çox irəliləyiş əldə edən, digər oyunçularla açıq rəqabət aparən sistemləri aşkar edir. “Emerging” reytinqi öz təbiətinə görə dinamik siyahıdır. Qeyd olunan ölkələrin bir çoxu nəhəng iqtisadi, siyasi və sosial dəyişikliklər dövrünü yaşayır və universitetləri tez-tez bu dəyişikliklərin öndədirlər.

Reytinqin nəticələri göstərir ki, Çin öz lider mövqeyini möhkəmləndirib, keçən il olduğu kimi, sıralamada nöinki bütün beş aparıcı mövqeni tutub, həm də ən yaxşı ilk 15 universitetdən 10-u bu ölkənin payına düşür. Tədris və beynəlxalq münasibətlər sahəsində lider rolunu gücləndirən Pekin Universiteti rəqibi Tsinghua Universitetini qabaqlayaraq birinci yeri tutub. Çinin bu iki universiteti THE-nin digər reytinqlərində də eyni səviyyədədir.

Ümumiyyətlə, 2022-ci ildə inkişaf etməkdə olan ölkələrin reytinqinə (keçən ilki 606 illə müqayisədə) 698 universitet daxil olub. Çin hələ də inkişaf edən iqtisadiyyata malik ölkələr cədvəlində üstünlük təşkil edir. Bu ölkənin 51 ali məktəbi 200 ən yaxşı universitet sırasındadır. Ümumi reytinqdə Çinin 97, Hindistanın 71, Rusiya Federasiyasının 60, Braziliyanın 59, Türkiyənin 54, Tayvanın 40 ali təhsil müəssisəsi yer alıb. Qardaş Türkiyənin Sabancı Universiteti ilk 100-lükdə 44-cü yerdədir. “Bir çox universitetlər üçün son dərəcə çətin olan bu 18 aydan sonra əminəm ki, inkişaf etməkdə olan ölkələrin universitetləri tədris və təlimin yeni üsullarına uyğunlaşmaq üçün lazım olan güc və keyfiyyətlərə malikdirlər. Mən həm daxili, həm də beynəlxalq bazarda təqdim olunan imkanlardan istifadə edərək onların ali təhsil sistemlərinin necə inkişaf edəcəyini səbirsizliklə gözləyirəm”, - deyər reytinqin baş redaktoru Fil Beyti bildirib. Reytinq metodikasına beş qrupa bölünmüş 13 səmərəlilik göstəricisinə əsaslanır: tədris, tədqiqat, sitat götürmə, beynəlxalq qarşılıqlı əlaqə (təməddülər, tələbələr və tədqiqatlar), istehsalat fəaliyyətindən əldə olunan gəlir.

51	National Cheng Kung University (NCKU)	Tayvan	19,932	15.0	13%	37 : 63
=52	University of Cape Coast Ghana	Qana	24,628	33.4	0%	26 : 74
=52	Southeast University	Çin	35,213	11.8	5%	39 : 61
54	Asia University, Taiwan	Tayvan	11,616	30.3	9%	63 : 37
=55	Koç University	Türkiyə	5,521	15.4	7%	50 : 50
=55	Reykjavik University	İslandiya	2,574	22.3	8%	46 : 54
57	University of KwaZulu-Natal	Cənubi Afrika Respublikası	37,005	30.6	3%	58 : 42
58	ITMO University	Rusiya Federasiyası	11,089	16.4	20%	36 : 64
59	Shenzhen University	Çin	36,401	14.5	1%	47 : 53
60	Universiti Teknologi Petronas	Malayziya	5,412	14.4	16%	37 : 63
61	University of Sharjah	Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri	12,370	17.6	59%	67 : 33
62	National and Kapodistrian University of Athens	Yunanıstan	64,946	33.2	11%	59 : 41
63	Northwestern Polytechnical University	Çin	31,033	13.2	3%	26 : 74
=64	Beijing Institute of Technology	Çin	33,771	13.8	6%	34 : 66
=64	University of Cyprus	Kipr	6,588	19.9	12%	62 : 38
=64	University of Electronic Science and Technology of China	Çin	35,342	15.6	4%	29 : 71
67	National Taiwan Normal University	Tayvan	10,455	12.0	23%	aks olunmayıb
=68	University of Hail	Səudiyyə Ərəbistanı	19,032	11.2	10%	63 : 37
=68	Middle East Technical University	Türkiyə	18,346	23.9	9%	52 : 48
=70	Southern Medical University	Çin	20,167	10.8	6%	aks olunmayıb
=70	Toms State University	Rusiya Federasiyası	7,724	11.7	36%	aks olunmayıb
72	Harbin Institute of Technology	Çin	30,575	10.2	8%	31 : 69
73	JSS Academy of Higher Education and Research	Hindistan	7,518	9.4	8%	53 : 47
74	Xiamen University	Çin	42,141	15.0	4%	51 : 49
=75	Harokopio University	Yunanıstan	3,697	55.2	4%	53 : 47
=75	National Taiwan University of Science and Technology (Taiwan Tech)	Tayvan	8,815	18.5	19%	30 : 70
=75	Saint-Petersburg Mining University	Rusiya Federasiyası	7,753	11.5	11%	43 : 57
=78	Charles University in Prague	Cexiya Respublikası	47,182	13.0	22%	62 : 38
=78	University of Crete	Yunanıstan	13,620	27.2	4%	63 : 37
=78	Hunan University	Çin	40,198	18.6	3%	48 : 52
81	Universiti Putra Malaysia	Malayziya	19,674	11.9	25%	64 : 36
82	Ton Duc Thang University	Vyetnam	26,833	22.3	1%	57 : 43
83	Istanbul Technical University	Türkiyə	25,640	21.0	12%	35 : 65
=84	Indian Institute of Technology Indore	Hindistan	1,832	11.4	0%	19 : 81
=84	Jordan University of Science and Technology	İordaniya	22,656	14.5	13%	57 : 43
86	Indian Institute of Technology Ropar	Hindistan	1,876	10.5	0%	18 : 82
87	Mahidol University	Tailand	29,160	9.5	5%	64 : 36
88	National University of Science and Technology (MISIS)	Rusiya Federasiyası	7,207	10.9	27%	40 : 60
=89	Cankaya University	Türkiyə	7,716	26.5	1%	44 : 56
=89	Cyprus University of Technology	Kipr	3,153	16.6	13%	56 : 44
91	Universiti Kebangsaan Malaysia	Malayziya	17,165	10.3	16%	57 : 43
=92	Chongqing University	Çin	40,613	19.9	6%	aks olunmayıb
=92	Pontifical Catholic University of Rio de Janeiro (PUC-Rio)	Braziliya	14,332	20.7	3%	50 : 50
=94	An-Najah National University Palestine	Fələstin	23,053	21.3	9%	65 : 35
=94	China Agricultural University	Çin	21,855	11.8	1%	58 : 42
=96	University of International Business and Economics	Çin	15,985	17.7	17%	65 : 35
=96	North-West University	Cənubi Afrika Respublikası	40,262	25.4	3%	61 : 39
=96	Soochow University	Çin	46,800	16.2	7%	56 : 44
=96	University of Tabuk	Səudiyyə Ərəbistanı	30,590	15.6	1%	48 : 52
100	Durban University of Technology	Cənubi Afrika Respublikası	26,543	37.7	1%	53 : 47